

Wissenschaftliche Beilage zum Programm des Königlichen Luisen-  
Gymnasiums zu Berlin. Ostern 1890.

---

De aliquot libris Diodori Siculi  
manu scriptis

disseruit

**Dr. Georg Schneider,**  
Oberlehrer.



---

BERLIN 1890.

Druck von W. Pormetter.

1890. Programm No. 64.

qbe  
31 (1890)

72, 246





Nostra aetate quis est, qui irrita spe teneatur codices adhuc inexploratos vel integros obscuritate bibliothecarum involutos latere, forte fortuna aliquando in lucem prodituros? quis, qui haud sciat ex iis, quos iam dudum viri docti notos et tractatos habent, novas et magni momenti lectiones non elici posse nisi perpauca? Immo vero, si quis in id studium incubuerit, periculum est, ne oleum et operam perdat. Attamen qui superioribus temporibus veterum scripta ediderunt, cum nihil antiquius haberent quam ut orationem apertam restituerent et lectu iucundam, nobis id reliqui fecerunt, ut veram scriptoris manum investigatam in emendatum textum adscisceremus. Qua re revolvere opus est ac relegere codices scriptos. Qui quibus cognationis vinculis inter se coniuncti sint, nisi anquisitum erit, fieri non poterit, ut agnoscamus, quis sit eorum praestantissimus, quaenam lectio inter varias et diversas praeferenda. Stemma igitur codicum est eruendum, antequam aliquod scriptum recensere adorimur. Atque dum mihi licebat, illustrissimis Italiae bibliothecis pasci, laborem Diodori libris excutiendis impertivi; hac autem hieme eorum, qui regiae bibliothecae Berolinensi praesunt, benignitate ac liberalitate facultas concessa est, ut per otium conferrem illos duos Claromontanos, quibus editores et Stephanus et Wesselingius vel maxime dicuntur esse usi. vid. Vogel. praef. p. XXII. Ac cum coeperim pro mea parte familiam codicum Diodoreorum explicare atque in ordinem redigere (cfr. progr. gymn. Joachimici, Berol. 1884), quae observavi potissimum de his Claromontanis manu scriptis exponam.

---

Liber F manu scriptus cum aliis Diodori quattuor codicibus, qui in bibliotheca Mediomontana diu reconditi erant, nuper de heredibus domini Phillipps emptus nunc in bibliotheca regia Berolinensi adservatur imposita hac nota: ex bibl. Meerm. cod. Phillip. 1628. Olim fuit ex libris Claromontanis, quorum in vetere catalogo (Paris. 1764) numero 218 notatus est. Est autem codex chartaceus in fol. saeculo XVI exaratus, quem Venetiis scutis aureis decem a. 1553 se emisse Ludovicus Beccadelli cardinalis in ipso libro ascripsit. Ibi continentur foliis 252 Diodori Siculi bibliothecae historicae libri V primi. Hunc codicem Wesselingius suis oculis non inspectum nescio quo pacto ab auctoribus, qui contulerunt, in errorem opinionis inductus circa finem saeculi XII confectum esse perhibet in praef. editionis (Amstelod. 1746), ut ceteris antiquior habitus sit libris, qui quidem tum fuerint cogniti. Quo errore factum est, ut qui ad textum Diodori recensendum operam impenderunt, in primis huius codicis rationem haberent. Quem codicem et aetate posteriorem nec tanti esse, quanti adhuc aestimaretur, postquam A. Jacob



(Mélanges Graux, Paris. 1884. p. 522 sqq.) suspicatus est, Fr. Vogel editionis p. XVI sq. uberius disseruit. Quem uterque vir doctus non ad manum habuit, eum ut compararem, accidisse modo dixi.

Codex F litteris claris lepidisque conscriptus, cuius singularum paginarum, quae fere tricenas versus complectuntur, margini ipse librarius varias ac diversas lectiones aspersit, ita elegantia et munditia non caret, ut primo aspectu oculos animumque occupet, praesertim cum comparaveris cum libro posteriore Claromontano nota G exsignato, qui et ipse ex urbe Chaltenham Berolinum transmissus (ex bibl. Meerm. cod. Phillipp 1630), multis verbis a pluribus scriptoribus cum in textu tum in margine mutatis et additis cum valde inquinatus sit, foedum quasi spectaculum praebet. Hos codices inter se simillimos esse satis constat et cuius facile est intellectu ex varietate lectionum, quam Wesseling suppeditavit; sed ne quid omisisse videar, hic propono nonnulla, quae fors mihi obtulit, eaque menda librorum, quippe quae ad causam eiusmodi declarandam maximi sint momenti. Adfero autem paginas versusque editionis Wesselingianae secutus Dindorfium, cuius maiore editione (Lips. 1828 sqq.) usus sum, cum contuli hos libros manuscriptos. cfr. lib. II, c. 2 sqq. 115, 94 *δυσειβόλου*] FG *δυσειβόλου*; 115, 14 *διεψεύσθη*] *διεψεύσθη*; 117, 100 *τοῖς ἀναθεωροῦσι*] *τῆς ἀναθεωροῦσι*; 119, 77 *ἠπέλιψε*] *ἠπέλιψε*; 119, 89 *ἔθαψεν*] *ἔθραψεν*; 120, 16 *ὄργυιῶν*] *ὄργειῶν*; 121, 37 *τόρμοις*] *κορμοῖς*; 122, 79 *ὁ ἀνὴρ*] *ἡ ἀνήρ*; 123, 19 *πεποιῆσθαι*] *πεποιῆσαι*; 123, 22 *πεφιλοτεχνημένης*] *φιλοτεχνημένης*; 124, 74 *μολιβᾶς*] *μολειβᾶς*; 128, 25 *πιόντια*] *ποιόντια*; 132, 95 *τῆ στρατοπεδεία*] *τῆ στρατοπεδία*; 133, 27 *βραχύν*] *βραχύν*. Atque eadem sigla scripta invenies, velut 126, 33 *πνεύμονα*] FG *πνῆς*, quod est perspicue falsum; 141, 6 *ἀντοφόρον*] *ἀντοφῶ*; 160, 6 *χρησίμοις*] *χρησί<sup>μ</sup>* etc. Nec non congruunt, quaecumque in margine exempli F orationi contextae apposita sunt; nam eadem omnia in libro G occurrunt, ut 139, 99 *μετὰ βοηθείας* — *μεταβολήν*; 145, 51 *λέγουσι παρὰ* — *εὐφοροῦσι περὶ*; 150, 65 *γάγγον* — *σάρτην*; 154, 54 *κατὰ τοὺς ἵππους* — *καθάπερ ἵπποι*; 155, 4 *μερικίσθαι* — *μετοικισθῆναι*, alia id genus.

Exsistit igitur hoc loco quaestio admodum difficilis, quonam cognationis vinculo inter se coniuncti sint libri F et G, id quod nemo adhuc conatus est penitus perscrutari. Fuerunt, qui illum et antiquiorem hoc et praestantiorem esse arbitrarentur. Quod ita se habere si ponimus, fieri potuit, ut hic G ex illo F exscriberetur. Quae coniectura ne probetur, obstat et impedit, quod compluribus locis, quae in illo praetermissa sunt, ea in hoc exstant. Desunt autem, ut rem exemplis confirmem, in libro F: 129, 72 *καὶ ταῖς*; 147, 51 *πράξει*; 149, 34 *ὁ σπόρος*; 171, 9 *τῶν*; 179, 54 *περὶ*; ibid. 55 *γάρ*; 265, 45 *βαρβάρων. διεξιέναι*; 267, 34 *λίμνην, ἱερὰν δὲ Περσεφόνης ὀνομαζομένην*; 267, 40 *νεκρομαντεῖον*; 268, 74 *εἰς τὴν Σικελίαν, αὐτὸς δὲ ταύρου κέρως λαβόμενος*; 280, 19 *τῶν*; 292, 9 *εἰπεῖν* etc. Accedit illa quoque causa, quod in libro F quamvis accurate cogitateque confecto, sicuti res ipsa cogit, quaedam vocabula depravata sunt, quae emendata alter G servavit. Haec exempli gratia commemoro: 115, 80 *καρίαν*] F *καρδία*; 118, 33 *ἀποβεβηγέναι*] *ἀποβεβληγέναι*; 119, 48 *ἐπιδείξασθαι*] *ἐπιδείσθαι*; 133, 26 *τυχικῶς*] *τεχνικῆς*; 134, 72 *οἰκίαν*] *ἀσίαν*; 135, 34 *παῖς*] *πᾶς*; 138, 44 *ἔθρος*] *ἔθνος*; 151, 92 *συρρεούσας* G] *παρρεούσας*; 164, 25 *ὑπ' ἐπ'*; 179, 14 *ὠμοβοίνας*] *ὠμοβοίνως*; 179, 43 *μερόης*] *μέρους*; 180, 65 *ἀρχήν*] *ψυχήν*; 181, 45 *ἀλχμαλωτισθέντας*] *ἐκμαλωτισθέντας* etc. Vides me voluntate talia vitia in libro F scripta praeteriisse, qualia scriptor G suo usus iudicio commode potuerit tollere, ut 127, 72 *ἐφάνισε*; 130, 97 *ἐπινοήσατο*; 127, 90 *σταδίους*] F *σταδίων*, G *στάδια*; 128, 28 *τις*] F *τι*; 130, 15 *αἶ*] F *ἄν*. Ac ne quis forte miretur, illud est monendum, lectiones ex his

libris manu scriptis vulgatas esse nec integras et mendosas. Quid? quod sescenties alter codex pro altero vocatus est. Mitto hanc omnem colluvionem et confusionem; id autem teneo, codicem F et magis lacunosum esse et corruptiorem libro G. Tantum igitur abest, ut ille vilior priores partes agat, ut contra in oratione Diodori constituenda hunc praeponi oporteat. Quamquam id, quod proposui, quatenus ratio inter eos intercedat, ad liquidum nondum est perductum. Manaruntne ex communi exemplari an liber F a codice G originem duxit? Sed propius accedamus.

Qui codicem F manu exaravit, scribere neglexit p. 293, 89 (lib. IV, 50), quae uncis inclusi, haec: *συλλέξαντα [κοινὸν ἄρασθαι πόλεμον· ἀδύνατον γὰρ εἶναι πεντήκοντα] καὶ* etc. Atque apertum est oculos scribentis ab alio vocabulo ad aliud similiter cadens aberrasse. Quae librarius F omisit, ea unum versum codicis G ita efficiunt, ut verba *πεντήκοντα καὶ* plane subter ista exstent, quae similem exitum habent, *συλλέξαντα κοινόν*. Quae res me adducit in eam opinionem, ut putem, illi scribenti hunc ipsum codicem G sub oculis situm fuisse. Quae opinio ut crescat et confirmetur, iuvat examinare, quid sibi velit verbum, quod in folio 188 libri F scriptum est, nunc vero ut inane inductum *τιτυθομένων*. Nam qua ratione scriba in errorem raptus sit, docet codex G, in quo versus sunt ita discreti:

τι-

*μαιος, φασὶ τοὺς ἀργοναύτας μετὰ τὴν τοῦ δέρατος ἀρπαγὴν  
τυθομένων κτλ.*

(p. 300, 55; lib. IV, 56). An quisquam iam dubitat, quin pro vero constet codicem F ex altero Claromontano esse derivatum? Plura exempla eius modi suppetunt. Etenim liber F habet in extremo recto folio 80 vocabulum *εὐδοκιμεῖν*; scriptor, cum chartam aversam complere inciperet, scribere perrexit *μέμνονα*, ut verba *παρὰ τοῦ βασιλεῦς μάλιστα τῶν καθεσταμένων ἐπάρχων, τὸν δὲ* (p. 136, 59; lib. II, 22) i. e. unus codicis G versus praetermitteretur totus. Scripta videmus in folio 195 libri F haec:

*ἐπὶ Θήβας,*

*ὁ δ' οὖν ἀλκμαίων οὐ μόνον ἀθροίσας ἀξιολόγους δυνάμεις (Θήβας)  
στρατιώτας (sic) κτλ.*

Nomen *δυνάμεις* ita est erasum, ut oculis facile perspiciatur, qua in litura *Θήβας* inscriptum legitur lineola notatum. Haec autem est in codice G (p. 374) series versuum:

*ἐπὶ Θήβας,*

*ὁ δ' οὖν ἀλκμαίων οὐ μόνον ἀθροίσας ἀξιολό-  
γους στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν πλησίων πόλεων ἀξιολό-  
γους δυνάμεις. στρατεύειν κτλ. (p. 310, 13—14; lib. IV, 66),*

quam liquet esse causam illius lapsus. Conferas p. 169, 24=lib. II, 56, ubi in codice G haec exstant:

*παρ' αὐτοῖς τὴν ἡμέραν ἴσην τῇ νυκτὶ καὶ κατὰ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας  
μὴ γίνεσθαι;*

cum exhibeat codex F *παρ' αὐτοῖς μὴ γίνεσθαι*. Neque aliam explicationem habent, quae calligraphus F bis scripsit p. 184, 41 (lib. III, 15): *τὸν ἔκπλοον, τῇ μὲν ὑπὸ τῆς εὐδαίμονος Ἀρραβίας*. p. 192, 38 (lib. III, 25 extr.): *κάλλιστα διδασκόμενοι ταῖς τοῦ λιμοῦ*; quae simulac se iterare sensit, induxit. Praeterea ex libro quinto Diodori adfero hos duos locos:

*ἐπιμιξίαν λέγονται ταύτης τυχεῖν τῆς προσηγορίας. δυοῖν δ' ἐθνῶν  
ἀλκίμων μιχθέντων καὶ χάρας (p. 356, 18—20; cap. 33).*



Haec servat liber G (p. 428), cum codex F praebeat *ἐπιμιξίαν μιχθέντων καὶ χώρας*. P. 399, 40—41 (cap. 84) exstant in codice G:

*κρητας ἐξέ-*

*βαλον· τινὰς δὲ κοινῇ μετὰ τῶν προενοικούντων κρητῶν κατώ-*  
*κησαν,*

in libro F sunt scripta *κρητας κατώκησαν*. Quin etiam duos continuos versus codicis G, qui sunt extremi paginae 213, scriptor F excipere non curavit; continuavit enim vocem *σκολιότη-*  
*τας* vocabulo *ιδιότητας κιλ.* (p. 182, 74 = lib. III, 12).

Quibus rebus expositis vehementissime comprobavisse mihi videor, codicem F ex altero G esse descriptum. At quia in manibus sunt multa alia indicia atque argumenta, eorum gravissima nunc breviter astringam. Ac primum quidem pleraque menda, quibus scriptura F corrupta est, explicatu facilia sunt ex litterarum, quas duxit scriba G, specie ac forma. Perlustra oculis ductus litterarum; intelleges p. 298, 75 *διαβοῦσαν* errore oculi exortum ex verbo *λαβοῦσαν*; ibid. 83 confusa animadvertes *κομῆσαι* et *κομῆσαι*; ib. 8 *ἀντιάς* et *ἀντούς*; 299, 47 *ὑπελθεῖν* et *ἐπελθεῖν*; cfr. 182, 79 *ἄνηβοι* G *ἄνημοι*; F *ἄνεμοι*. 154, 52 G *κύνουσι*, F *μύνουσι*; 156, 28 G *ἀνοίκειον*, F *ἀνώκειον*; 161, 33 G *ἀγύραιον*; F *ἀγύρασον* et id genus. Quid? quotiescumque vocabula non perscripta sunt, sed ad compendium conlata, haec omnia sigla haudquam discrepant. Nec vero modo vulgares illae notae, quibus redduntur *πατήρ*, *μήτηρ*, *σωτήρ*, *οὐρανός*, *ἄνθρωπος*, *ἀνθρώπινος* (295, 48), *πατρίς*, *πατριῶς* (288, 20; 296, 4), *θεός*, cetera, sed etiam congruunt novae et insolitae, ut 257, 6  $\hat{\chi}$  (id est *χολήν*); 263, 64  $\tilde{\epsilon}\pi\beta\tilde{\omicron}$  (*ἐπιβούλους*); 287, 78  $\tilde{\pi}\nu\varsigma$  (*πνεύματος*); 182, 51 *μεγά* (*μεγάλας*), quas num ipsi librarii prudenter intellexerint, incertum est. Adde eandem quamvis perversam verborum distractionem, velut 275, 67 *τε μένεσι* (= *τεμένεσι*), eandem interpunctionem. Atque hoc etiam animadvertendum est, ubicumque in codice G litteris  $\alpha$   $\beta$   $\gamma$   $\delta$  superscriptis ordo verborum invertitur, eodem verborum ordine servato scriptorem F easdem litterulas adiunxisse. Utor autem hic uno pro multis exemplo, quod repetivi ex primo secundi libri capite (p. 114, 42): *παραλαβὼν τὸν<sup>δ</sup> δυναστεύοντα τῶν<sup>α</sup> ἄρχόντων<sup>β</sup>*. Considera quaeso articulo *τῶν* praeter consuetudinem a librario suam litterulam esse adiectam; quod cur factum sit, nullo negotio percipies ex codice G, in quo iste articulus finem facit versus; quod cum in librum F non cadat, quid est, cur notula sit addita nisi quod calligraphus exemplar G plane bene exscripserit?

Sequitur ut de iis explicem, quae in margine scriptor F adnotavit. Ipsum librarium sua manu haec in margine inscripsisse praedicandum videtur, ne quem in errorem Fr. Vogel inducat, qui citans in éditione notas F<sup>1</sup> F<sup>2</sup> falso suspicatus est propriam manum ab aliena esse distinguendam. Atque haec omnia si in codice G exstant, quid mirum? at opus est scitu hunc codicem cum diligentia correctum emendatumque esse. Optime autem accidit, quod sine ullo labore haec emendatoris manus cum a ceteris adnotationibus tum a principali libro et diluto atramenti rubore et figura litterarum exigua internosci potest. Hunc emendatum ac suppletum codicem G significavi, cum ex eo fluxisse librum F affirmavi. Eam autem transscribendi rationem iniiit librarius F, ut orationi ipsi iis insertis, quae in libro G negligentia quadam praetermissa viderentur, discrepantes lectiones in margine adnecteret. Itaque p. 114, 75. 78 in textu utriusque codicis scripta sunt verba *ἀνέμνησε*, *παρθίας*, in margine apposita *ἀνέγραψε*, *παραθαλαττίον*.

Atque etiam his marginis lectionibus perpensis codicem F peiorem esse in promptu est manifestumque. Quod ne quis temere contendere existimet, his paucis ostendam exemplis: p. 203, 84 *κάλωμον*] G. marg. *κάλων*, F. m. *κάλιον*; 211, 61 *ἀραττόμενον*] G. m. *ταρατ-*, F. m. *παρα* duabus litteris *ταυ* copulando ad unum *πτ* falso iunctis; 224, 5 *καὶ ταῖς μάχαις*] G *κατὰ τὰς μάχας*, F *καὶ τὰς μάχας* etc. Desiderantur etiam nonnulla, quae librarius litteris mandare neglexit, etiamsi in codice G scripta sunt, ut 138, 53 *ἄγοντες*; sed huius modi argumenta colligere supersedeo. Illud vero est memoratu dignum, quod signa, quibus oculi et animi legentium convertuntur in eas res, quae in consuetudinem proverbii venerunt, ut  $\text{Ϸ}$ , iisdem locis utriusque codicis occurrunt. In codice G illud  $\overset{\omega}{\gamma\nu}$  (*γνωμικόν*) sub finem paginae 132 subiunctum est, cum quae spectatur sententia maxima ex parte summa, quae excipit, pagina contineatur — est autem de hominibus, qui, quo plura habent, eo ampliora cupiunt p. 114, 66 = lib. II, 2 init. — qua re perductus est scriba F, ut alienas res eo signo notaret. Quod signum cum iam scriptor G errore captus duobus versibus infra eas, ad quas debuit res, adnexisset — p. 185, 83 = lib. III, 15 extr. *πάντα ἢ χρεία διδάσκει* — cur eidem loco minime apto librarius F adiecisset, nisi codicis G verbum pro verbo reddidisset?

Ut vero iam ad extremum illud veniamus, quod ad veritatem quasi extorquendam gravissimum est, in utroque codice pariter spatium vacuum relictum est p. 387, 57 = lib. V, c. 71: *αὐτομολῆσαι μὲν γὰρ ἐκ τῶν πολεμίων* sqq. sic, ut usque ad *α* litterae constant integrae, reliquae tres cum accentu desiderentur. Quod si conceditur verum esse, quod statui, codicem F totum ex libro G manavisse, consequens est illum prae hoc, qui posterior perperam iudicabatur, indignum esse, quem sequamur in recensenda Diodori bibliotheca. Neque enim, qui illum F exaravit, excepto hoc uno G ullum librum manu scriptum evolvit nec coniectura adhibita de suo quicquam addidit, praeterquam quod aperta parvi momenti errata correxit, id quod raro usu venit. Exempli gratia commemoro, nomen *ἔθνος*, quod p. 167, 66 = lib. II, 55 in altero codice exstat, ab altero F reffectum esse in *ἔθνος*. Nihilo tamen secius omnes editiones Diodori, ex quo tempore Henricus Stephanus suam foras dedit (a. MDLIX), quadam necessitudine librum F attingunt; quin etiam qui nuper bibliothecam historicam emittere coepit, Fr. Vogel auctoritate virorum doctorum commotum se magis quam liceret ad hunc codicem se applicasse questus est (v. praef. XXVII). Quae querela quamvis iusta sit, tamen qui Diodorum ediderunt, si modo horum duorum codicum ratio habetur, in errorem non ita magnum inciderunt, quoniam fide libri F fracta alter persimilis G in locum eius substituendus est. Wesselingius eos confudit; qui utrumque ad manus habuit, Stephanus quin illum F ut inferiorem posthabuerit vel totum neglexerit, ex hoc G fructum cepit, dubitari nequit<sup>1)</sup>. Nec lectiones ex libro F in medium prolatae ullo modo sufficiunt. Qui quo tempore conglutinatus sit, parum constat; sed cum huius tegumentum simillimum sit et fere geminum codicis G, quem non compactum fuisse docemur catalogo collegii Claromontani, qui Parisiis a. 1764 prodiit, consequens est utrumque librum post hunc annum membrana vestitum esse. Atque postquam vinctus est, liber F vixdum perlectus aut omnino non inspectus est; namque, quae multa emisi, chartae resemina in foliis ita haerebant, ut verba occultarentur. Diu liber F in tenebris et silentio bibliothecae Mediomontanae retrusus et abditus iacuit; Berolini quoque quiescat, quam diu habebimus, ex quo transcriptus est, codicem G.

<sup>1)</sup> Jacob errat, cum dicit l. c. p. 526: c'est F plutôt que G, qui paraît être l'autorité principale d'Estienne.



Vereor ne lectorem fatigem; ac tamen re ipsa expedita unus scrupulus residet, quem inicit principalis codex G duabus manibus confectus; quarum una bibliothecae librum primum, altera exaravit quattuor subsequentes; quam ob rem illum adhuc curare nolui. Sed is nodus erit continuo solutus, ubi reputaveris duabus ex his partibus effectum fuisse, cum exscriberetur, simplicem et unum codicem. Id ex eo patet, quod illa, quam supra descripsi, correctoris manus aequabiliter utramque partem retractavit, quo ab recognito codice velut a fonte profluxisse illum alterum F memineris. Si opus est disputatione, haec adfero. Inveniuntur eadem menda, ut 15, 34 νεβρίδος] νευρίδος; 15, 39 ὄψεως] οὔνεως; 16, 78 ὠκεάνην] ὠκέλην alia; sed liber F deterior. cfr. 5, 69 ἀκαριαῖον] F ἀκαθαριαῖον; 6, 13 ἐπιστήσαντες] ἐπιστάντες; 9, 26 ἐκ τῆς] ἀντῆς — 39, 28 καθ' ἐκείτερον] καθ' ἕτερον; 40, 47 ἐκατέραν] ἐκατέρων; ibid. 60 ἔλη] G ἔλη, F ἔτη; ib. 80 ἀποχωρήσειν] F ἀναχωρήσειν etc. Accedit, quod plura codex G servat; desunt enim in illo altero 3, 11 ἕκαστα; 18, 67 καί; 24, 89 τήν; 28, 27 τοὺς χρόνους; 45, 62 ἔνα; 55, 73 οὖν; 77, 25 καί etc. Paulisper mihi mota est dubitatio, num tota via erravissim, quando in libro G scriptum vidi verbum κατὰμψαντος, in exemplari F correctum καταλάμψαντος (p. 10, 72); nam haesitabam, utrum talis correctio ipsi librario F posset tribui necne; verum tamen dubitare desi, ubi syllabam λα lineola notatam animadverti et crevi initio libri F alia quoque menda sublata, quae codicem G deformant, velut 6, 19 ποικιλοτάτας; ibid. 20 πόλεος; ib. 25 δυσχέριαν. cfr. 261, 69 διαιρούμενα] G διαρκούμενα, F διακρούμενα. Incurri autem in maiorem difficultatem, cum contextum orationis F perspexissem saepius habere, quae in margine exemplaris G inscripta sunt, cum contra huius textus praebeat, quae illius margo. Neque tamen hic scrupulus evellitur difficulter. Nam librarius F primum, cum exscribere coepit, incertus, utrum textus an marginis lectio esset praeferenda, animi pependit, qua ratione describendi uteretur; tum autem eam legem secutus est, ut nihil commutaret aut inverteret. Atque hac inconstantia scriptoris factum est, ut alter codex ab altero distingueretur, permutatus alter pro altero citaretur. Itaque excusationem habere videntur viri docti, qui Wesselingium de fide atque auctoritate horum codicum in errorem induxerunt.

Quibus rebus expositis quis est qui totum codicem F ex libro G delibatum esse neget? Ac ne ignores cautionem in iudicando adhibitam, antequam finem facio disserendi, extremum est, ut doceam me quaestionis excutiendae causa etiam alios libros manu scriptos circumspexisse. (cfr. progr. p. 17 sqq.). Nam, id quod neminem fugit, codex Berolinensis G propinquitate artissime cohaeret cum Marciano M vocato. Quam propinquitatem ut demonstrem, satis habeo hic commemorare etiam in hoc illud, quod supra deformavi, spatium relictum esse p. 387, 57. Propter hanc affinitatis coniunctionem incidat quis in eam cogitationem, ut codicem F pendere putet ex hoc Marciano M, quem Venetiis ipsis quondam a me evolutum hoc temporis momento ad manus non esse doleo. At ut alia argumenta reticeam, iisdem versibus textum scriptum esse in libris M ac G quamvis inter se concinentibus incredibile est. Res autem fit manifesta et explorata, cum cognoveris illum M non aequae atque hunc G retractatum esse. Ut exemplo utar, p. 78, 42sq. (= lib. I, 67) codex F integer est, quo loco uterque illorum omissis verbis δειξάντες et ἔφασαν par intervallum reliquit ad excipienda vocabula (με)γαλοψυχία χρησάμενοι; quae omnia, quia in codice G ab isto correctore adiecta sunt, a librario F exscribi potuerunt. Nec vero ullo pacto fieri potuit, ut contra ac dictum est corrector, quaecumque commutavit, peteret ex libro F. Sed taedet in aperta re argumenta coacervare.



Quoniam, ni fallor, ita confirmatum est, ut refutari ac dilui nequeat, codicem F nullius momenti esse ad editionem Diodori parandam, deinceps explicabo, qui qualisque sit alter Berolinensis littera G insignitus (ex bibl. Meerm. cod. Phillip. 1630, v. supra), quo et ipso primi quinque libri Diodori continentur. Hic codex chartaceus in fol. exaratus saeculo XVI constat ex paginis 480, quibus numeri ordine adscripti sunt atramento; duo tantummodo folia, quae complectuntur paginas 147—150, cum liber compingeretur, falso post paginam 158 inserta sunt. Paginas autem quam folia citare malo, siquidem is, qui foliorum numerum plumbo, Berolini puto, notavit, duo folia transiit, prius, quod excipitur folio 86, alterum proximum a folio 140. Noster codex tunc nondum colligatus in indice manu scriptorum codicum Claromontanorum notatus est numero 229. Atque est vulgata opinio, qua creditur hunc traditum esse excudendum typographis; consule, quod Vogel praefatus est pag. XVI. Hic tamen codex G, cuiusnam pretii sit, iis ex lectionibus, quarum notitiam habent editores, eo difficiliter aestimari potest, quo secius in iis vetus et genuina manus a correctionibus et additamentis posteriorum, quae frequentissima sunt, distincta est; neque ex confusione solet emergere veritas. Nam adeo non prima manus commemoratur, ut ista, quae mutata et admixta sunt, sine ullo discrimine in medium proferantur. Agnoscitur praecipue ille emendator, quem supra memoravi non mediocrem adhibuisse diligentiam ad menda tollenda. Qui quaecumque conscripsit, commodissime secernuntur. Contuere, ubi loci adnotationes vel litterae illius inveniantur: perspicies a nullo prius codicem inculcatum ac reffectum esse; de quo antequam expono, nunc explicandum est de illo correctore, quem, ut a principali libro G disiungam, licet notare litteris Gc.

Ac primum quidem patet, quaecumque subiuncta sunt sive singula verba sive continui versus (ut 166, 28; 170, 99), mirum in modum cum oratione Diodori ex aliis libris scriptis cognita consentire. Itaque mihi persuasum est, correctori prae manibus fuisse aliquem codicem; qui num usque ad nostram aetatem integer permanserit, operae pretium est inquirere. Qua re excussa perspicuum erit, quid valeat liber Gc. Quem cum quis perlegerit, mirabitur, quod corrector non constanter codicem retractavit, sed singulas quasdam partes non multum aut nihil omnino tetigit. In his quippe cum eum minus curiosum fuisse consentaneum non sit, cur ita egerit, causam externam atque adventiciam quaeri oportet. Cogitatio igitur animum subit, quod is ante oculos habuerit exemplar, id imperfectum vel lacunosum fuisse. Qua re interest perscrutari, sitne ereptus malignitati temporum eius modi detruncatus nec integer codex.

Extant vero in bibliotheca Laurentiana quattuor codices, qui manci et inchoati relictii sunt, quandoquidem librarii verecundia commemorationem omnium rerum impedivit, quae a fide christiana abhorrere viderentur. Sunt autem plutei 70 codices 1. 9. 18. 34. vid. Bandin. II, 654. Quos persimiles quoniam descripsi in programmate, quod paulo superius commemoravi, (v. p. 19sq.), hoc loco nihil explicabo nisi quod necessarium est ad quaestionem profligandam. Insunt in iis Diodori prima quinque capita libri primi, tum consequuntur, quae inde a fine capitis 29 exstant usque ad medium caput 96, ut extremus liber primus desideretur; tum excipiuntur liber secundus et libri tertii capita 55; quarto libro toto omisso liber quintus postremo succedit usque ad medium caput 46. Neque alii, quod sciam, codices in eundem modum imminuti iam usquam supersunt et delibero an nunquam exstiterint. Quid igitur? quia eadem istae partes, quas modo recensui, codicis G correctae emendataeque sunt, nonne consequens est correctorem usum esse uno ex illis exemplari? Quod coniectura auguror, ut id pro certo ponam, impellor con-

venientia consensuque lectionum; quae num consentiant, tu ipse diiudica. 3, 13 ἴδεν] εἶδεν Gc = J; interpreteris velim litteram J Florentinum plutei 70 codicem primum. 3, 15 ἀποταγμάτων G] ἀποτενγμάτων Gc = J; 3, 16 διδασκαλίαν G] τὴν διδασκαλίαν J; Gc lineola notat initium nominis; 4, 24 ἐκάστῳ G] ἐκάστοις Gc = J; 4, 37 μίμησιν G] μάθησιν Gc = J; 4, 38 ὑπερετροῦσαν G] προτεροῦσαν Gc = J; 4, 51 ἐπ' ἀγαθῶ Gc = J; 4, 52 πρὸς πόλεων G] κίσιται Gc = J; 4, 58 μάλιστα G] μάλιστ' αἰτία Gc = J. 5, 64 quod G omisit μάλλον, adiecit Gc, servat J. Haec fere sunt ab isto correctore in primo folio codicis G adscripta. Nec magis differt, quicquid initio libri quinti codex Gc habet; quod aequae ac supra ita adfero, ut antiquiori G manui priorem locum concedam. 330, 6 διακόσμησιν G] διαμονήν Gc = J; ib. 8 ἔξιν] λέξιν; ib. 9 κατὰ τὴν om. G, hab. Gc = J; ib. 11 διήμαρτον] διήνεγκαν; ib. 16 εὐκαίρους] ἀκαίρους; ib. 21 om. περιέχειν] falso loco addit; (cap. 2) 331, 3 κατοικούντων] κατοικησάντων; ib. 35 πελωριάδος] πελωρίδος; 41 ἐγγωρίοις] ἐγγόνοις; 44 δίδοσθαι] δεδόσθαι; 55 ἄλλους om.] serv., 56 τοῦ om.] serv.; 60 τῆ κρατίστη om.] serv., (c. 3) 66 κατ' αὐτὴν] κατὰ ταύτην; 69 ἔραν] ἔναν; 71 εὐπρεπῆς] ἐκπρεπῆς; 71 καὶ τῆς Θεᾶς] καὶ τῆς Θεᾶς quae sunt reliqua. Atque oppositum iri video correctorem sua ex alio quolibet libro repetere potuisse; illud tamen parvi refert; nam etsi emendatas lectiones in permultis exemplaribus inveniri necesse est, quid censes mendosas? An est quisquam, qui ignoret, menda et errata ad spem obtinendae veritatis gravissima esse? Adfero igitur aliquot vitia, quae non scripta vidi — codex F desiit in pretio esse — nisi in libris Florentinis et in codice Gc:

- |   |   |
|---|---|
| 37, 52 = lib. I, 32 παρακειμένας addunt Gc et J.        | 213, 27 (III, 45) λαῶν] G ἀλιέων; Gc = J ἄλλων.                   |
| 37, 72 μὲν ὡς add.                                      | 337, 88 (V, 8) ἐπιείκειαν] ἐπιμέλειαν J = Gc.                     |
| 38, 81 κατὰ τοῦτο τὸ μέρος add.                         | 337, 5 (V, 9) ἔγνωσαν] γνῶναι.                                    |
| 38, 85 ῥέματος] Gc = J ῥείθρον.                         | 337, 15 μάχην] ἀρχήν.   |
| 38, 92 ὡς ἔφημεν add.                                   | 338, 58 (c. 10) τροφήν] G τροφήν; Gc = J δὲ τροφήν.               |
| 50, 53 (lib. I, 40) παρειαγομένη] Gc = J προσειαγομένη. | 339, 14 (c. 12) εἶχον ταύτην] G εἶχον αὐτήν; Gc = J ταύτην εἶχον. |
| 72, 34 (lib. I, 63) ἐκ τῆς] G ἐκάστης; Gc = J ἔκτης.    | 339, 19 γαῦλος] G γάβδος; Gc = J γαῦδος.                          |
| 73, 71 (I, 64) αὐτάς] Gc = J τούτους.                   | 340, 33 (c. 13) χωνείαν] χωνίαν.                                  |
| 83, 31 (I, 72) μὲν add.                                 | 340, 46 τὰ] ἄ.  |
| 83, 32 δὲ χάριν add.                                    | 341, 94 (c. 15) ὄντων G] ἰῶν Θεσπιάδων.                           |
| 92, 33 (lib. I, 83) οὐδένα] οὐδενί.                     | 343, 50 (c. 16) κοτίνοις] κντίνοις.                               |
| 99, 18 (I, 89) φοβουμένους] φοβούμενος.                 | 346, 97 (c. 21) παρωκεανῆτιν] παρ' ὠκεανόν ἐστι.                  |
| 106, 69 (I, 95) δικαιότατος] δίκαιος.                   | 347, 16 κάντιον] κάτιον.  |
| 114, 73 (II, 2) καί add.                                | 347, 56 (c. 22) διαφνᾶς] διαφνᾶς.                                 |
| 115, 82 τρωάδα] τρωιάδα.                                | 351, 29 (c. 28) σατύροις καὶ πᾶσιν] σ. κ. παισίν.                 |
| 115, 87 καρμανίων] G ῥόμβων; Gc = J χωρομναίων.         | 356, 16 (c. 33 init.) οἷ τε] οἷτινες, cetera.                     |
| 133, 19 (II, 19) μαχομένη] ἀγομένη.                     |   |

Ex his argumenta potentissima duci iustum est, quibus codices Florentinos a correctore inspectos esse probem. Adde, quod ab eodem (cui rei testimonio est color atramenti) interdum



verba quaedam codicis G linea notata sunt. Haec non exstant in codice J; en causa, cur corrector expunxerit. Cfr. 72,26 ἤ; 114,74 οὖν. Neque alienum est de verbis dicere, quae lib. V, 9 init. (= p. 337, 1) inveniuntur ἐπολέμων ἐπὶ πολλοὺς χρόνους. Sunt enim in codice G ita scripti, ut versus terminetur augmento ε. Cui corrector in margine subiunxit πὶ πολλοὺς; quod factum est, quia verba in codice J legit inversa hoc ordine ἐπὶ πολλοὺς ἐπολέμων χρόνους. Primum igitur adductus, ut putaret verba ἐπὶ πολλοὺς esse omissa, simulatque errore se captum esse animadvertit, iis inductis, quae ipse iam iteraverat, litterulas β et α superscripsit.

Talia argumenta non magnum est colligere; sed brevitatis causa, cum quaecumque corrector adscripsit, ita concordent cum libris Florentinis, ut in aperto sit ei alios codices usui non fuisse, haec relinquo omnia. Iam illud quaero, ex quonam horum quattuor codicum ille hauserit. Atque ex diversitate lectionum efficitur codicem numero XVIII notatum non esse collatum, cuius discrepantiae testimonia ex primo libro adfero haec: cap. 47 (= p. 56, 2) δέκα σταδίων G] δὲ ἕκαστα δι' ὧν Gc=J; spatium in codice XVIII relictum est, cum haec verba sensu carere viderentur. cap. 56 ἐγγώριος] ἐγγωρίους Gc=J; XVIII ἐγγωρίων; c. 57 συγκομιδάς] συλλογάς; c. 60 ῥινοκούρουσαν G] ῥινοκουράραν Gc=J, ῥινοκουῖραν XVIII; c. 62 κέτηνα] κέτνα Gc; τέκνα (sic) XVIII. c. 67 καὶ τὰ καλούμενα στρατιόπεδα τόπον οἰκεῖν ἔδωκε om. XVIII, addit Gc; c. 77 ἴσας] Gc ὄσας, XVIII τόσας, qui codex eodem loco pratermisit τὰ τέκνα, quae leguntur in Gc; c. 94 φήσαντα] φοιτήσαντα Gc=J; XVIII ex coniectura φήσαντα; ibid. παραβαλλόντων; XVIII παραβαλλόντων; tum ex bibliothecae libro secundo c. 13 ἐποίησεν] ἐπέθηκεν Gc=J; ἔθηκεν XVIII; c. 29 διαίρεσιν G=J] αἵρεσιν XVIII; c. 50 (p. 162, 78) περικατάληπτον] XVIII ἀπερικάλυπτον; ibid. αὐτὸ—διαλαμβάνον G] αὐτοὶ—διαλαμβάνοντες Gc=J; αὐτὰ—διαλαμβάνοντα XVIII. Atque haec quidem hactenus. An quisquam iis perlustratis dubitat, num hunc codicem decimum octavum corrector missum fecerit? Quem prorsus nihil curabit, qui verba ipsius Diodori investigare studebit ac persequi. Cfr. quae disputavi in progr. p. 21 sq.

Neque veri similis est codicem tricesimum quartum comparatum esse; qui, dum integer erat, eadem complexus esse videtur, quae ceteri; detrimentum autem non mediocre accepit; quod ut sarciretur aliquot folia nunc quidem inserta tamen vacua relicta sunt. Haec iactura quando facta sit, compertum non habeo; id vero certum est mutilatum codicem non potuisse conferri, cum quae in hoc desiderantur, multa insint in illo Gc. Neque scio num res idoneam ansam praebeat concipiendi correctoris in manus pervenisse totum integrum codicem. Sed id dicendum eum multa vitia defugisse, quibus obnoxius est codex J. Pauca ex ineunte libro tertio in exemplum subicio: χθιζός, τὰς ἀποικίας, γενομένην, ἐξευρημένους, ἦν, τολμήσαντας, ὀφθαλμός, ἐκάστους J pro χθιζός, τῆς ἀποικίας, γινομένην, ἐξευρημένους, ὄν, τολμήσοντας, ὀφθαλμός, ἐκάστοις, quae hab. cod. 34. Atque etiam ob eam rem codex 34 dignus est, qui memoretur, quod quo anno confecerit librarius subscripsit. Haec enim subscripta inveniuntur: ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον μηνὶ Φεβρουαρίῳ ιβ' Ἰνδ. ε' ἔτους ,ς'Ϟλ' χειρὶ γραφῆν Γεωργίου διακόνου τοῦ Χρυσόκοκκη ἀναλώμασι δὲ Χριστοφόρου Γαράθωνος ἐν Κωνσταντινουπόλει. (6935 = 1427 p. Chr. n.). At cum aetate inferior sit, cedit codici nono; nam, ut ait subscriptio, ἡ βίβλος αὕτη εἴληψε τέλος μηνὶ μαῖω δεκάτῃ ἡμέρᾳ σαββάτῳ ἔτους ,ς'Ϟζ' Ἰνδ. ἐβδόμῃ (6907 = 1399 p. Chr.). ὁ γραφεὺς ταύτης Ἀνδρέας Θύτης Λεαντηνὸς καὶ ταβουλλάριος ὁ ἁγιοπροκοπίτης sqq. Cum abhinc annos septem Florentiae versarer, prae primo hunc nonum librum neglexi, id quod nunc doleo, cum praesertim hic nonus ad annum certum redeat, ille primus, quo anno effectus



sit, ignoretur; sed tunc in hac fui sententia, ut hunc (quem perlustrare Gronovius, cum ederet Arrianum, gravatus est) et posteriorem esse putarem et manavisse ex illo, quem significavi littera J. Neque tamen, quoniam hi codices proxima cognatione sese attingunt, nunc pro certo adfirmare audeo, utro corrector usus sit codice. Interdum enim eo adductus sum, ut censerem, correctorem codicis G ex hoc codice nono fructum cepisse. Velut lib. I, cap. 90 (= p. 100, 60) verbo *κατισχύοντος* adiectum est *καθ'εσθίουτος*. Quod verbum si certo scirem primo codici deesse, inesse nono, res haud ambigua esset et explorata; item in superiore capite 89 (= 100, 39) si in primo libro non exstet, quod corrector adscripsit, *ἄλλων* vocabulum, facile colligas codicem nonum esse collatum. Sed quae excerpseri, causae cognoscendae non sufficiunt neque codices hoc temporis momento adire licet. Quae cum ita sint, haec de codicum affinitate quaestio in medio mihi est relinquenda. Id quod non ita magni momenti est ad ipsam rem propositam declarandam. Cum id egerim, ut eruerem, utrum quem corrector comparavit codicem manu scriptum, is temporum iniquitate perierit an pervenerit ad nostram aetatem, hic satis habeo demonstrasse eum re vera adhuc superesse. Sed qualis sit liber J, infra disputabo.

Quod intendi, etiam hac ratione firmari potest. Is qui codicis G priorem partem conscripsit, alterius libri summarii duo prima capita rubro atramento subiunxit. Reliquum argumentum corrector item rufo atramento usus adiecit idque in eadem pagina, cuius spatium purum relictum tantum fuit, quantum satis ad totum indicem capiendum. Idem corrector cetera argumenta singulis libris addidit; quae cum folia capere non possent, coactus est ea inculcare illis lineamentis, quae sub finem librorum ornamenti causa a calligraphis duci solebant, vel ipsis extremis librorum verbis interponere; veluti syllaba *-βλον* (quem exitum habet ultimum libri quarti verbum *βιβλον*) argumento medio inserta est. Atque ut intellegas spatium angustum fuisse, expende atque aestima, summariorum partes contra morem consuetudinemque plerumque a librario uno et perpetuo tenore, non membratim et singulis versibus esse scripta. Praeterea accidit, ut argumenti libri quinti tria postrema membra alia ac correctoris manu apposita sint. Quid? quod iisdem his tribus capitibus caret codex Florentinus. Consequens ergo est, ut hunc exscripserit corrector. Quod cum ita sit, huius Florentini lectiones correctori praeferrari oportet. Atque meam quam aperui de exemplari sententiam, quo usus sit corrector, veritate niti hoc comprobatur, quod alii codices tantopere discrepant cum Gc, ut Gc ex iis pendere nequeat; quod missum facio, cum ex lectionibus pervulgatis sine ullo negotio efficiatur.

Exposita igitur hac causa nunc accedam ad eas codicis G partes, quae a librario Florentino praetermissae tamen a correctore retractatae sunt. Atque ut diiudicare possimus, omissa prima parte codicum Florentinorum, quae pertinet ad verba capitis quinti *βεβαιούνη ἐγγχειρήσομεν* (ubi in G est *βεβαίαν*, p. 9, 35), inde a capite sexto libri primi haec mutata inveniuntur: 9, 40 (c. 6) *προσδεῖσθαι*] *προδεῖσθαι* G; litteram *σ* addit Gc; 10, 65 (c. 7 init.) *ἐναποληφθῆναι*] *ἐναπολειφθῆναι* G; *ἐναπολειφθεῖναι* Gc; 12, 28 (c. 8) *ἀπόλλυσθαι*] *ἀπόλλυσαι* Gc; 12, 45 (c. 9 init.) *πρώτους*] *πρωτον* G; *πρωτους* Gc; 15, 39 (c. 11) *ὄψεως*] *ὄννεως* G; *ὄψεως* Gc; 16, 93 *καὶ τὸν ἀκρότατον ἐπέχειν τόπον*] *ἄκρατον* G; *στ* litteras superscripsit Gc; 17, 12 (c. 12 extr.) *ἔσορῶντες* G] *ἔσορόωντες* Gc; 18, 79 (c. 15) *κισθῆναι τὰς Θήβας*] *κτ. τ. Θήρας* G; *β* Gc; 20, 26 (c. 16) *ἱερογραμματεῖα*] *γραμματεία* G; *-έα* Gc; 22, 91 (c. 18) *Ἵοσιριν φιλογέλωτά τε* (?) *καὶ Ἵο. φιλογελώτατον καὶ* G; *φιλογελώτατα καὶ* Gc; 22, 99 (c. 18) *παραληφθῆναι πρὸς τὴν στρατείαν· οὐ γὰρ πολεμικὸν εἶναι τὸν Ἵοσιριν οὐδὲ* omisit G, addidit Gc; 26, 47 (c. 22) *διὰ*

- ταύτην δὲ τὴν αἰτίαν] δὲ τὴν om. G; add. Gc. 26, 72 (c. 23) παραβαλόντα] παραλαβόντα G; -βαλ- Gc; 28, 31 (c. 24) οὐ φασὶ γινώσκειν] οὐ γιν. φ. G; invertit Gc adiectis litteris β et α; ibid. ἐξ ἀλμύνης G; ἐξ ἀλκμύνης Gc; 29, 62 (c. 25) παρὰ] πάντα G; παρὰ Gc; cfr. 31, 34 (c. 27) παρὰ] πᾶσι G; παρὰ Gc; 30, 9 (c. 26) θέρους, quod omisit G, add. Gc; 33, 2 (c. 28) δημιουργῶν τῶν] τῶν, quod praeteriit G, subiunxit Gc; 35, 37 (c. 30) δχυρότητι — κάλλει χώρας] ἰσχυρότητι — καλιχώρια G; Gc corr. = J, qui codex hinc rursus incipit. Quas commutationes qui examinaverit, is facile adsentietur, etiamsi minus accurate et minus saepe emendaverit, quam ubi copia ei codicis J erat, correctorem multam operam consumpsisse in vitiis tollendis aliumque — id quod caput est — codicem comparasse. Idem efficitur et cogitur ex reliquis locis; sed ne in hoc genere nimius videar, nihil exempli causa pono nisi quae ex quarto libro collegi, quem totum deesse supra dixi in codicibus Florentinis. 246, 43 (c.1) τε καὶ ἡμιθέων om. G, add. Gc, quae verba ibid. iam v. 30 leguntur.
- 249, 33 (c. 3) οἶνον ἄρκτον G; οἶνον ἄκρατον Gc. 265, 54 (c. 20) γῆν τραχεῖαν καὶ παντελῶς λυπράν] quod in G scriptum est λυπηράν, emendavit Gc.
- 249, 41 (c. 3) τῆς ξηρᾶς τροφῆς τὴν κίστην G; τ. ξ. τ. τ. κρατίστην Gc. 268, 72 (c. 22) Ἡρακλῆς καταντήσας ἐπὶ τὸν πορθμόν] καταντήσας om. G; add. Gc.
- 254, 83 (c. 9) τὴν ἀπάτην προκρίναντα G; τ. ἀ. οὖν π. Gc. 271, 4 (c. 26 init.) παρὰ τοὺς δεδομένους μύθους G; κατὰ τοὺς παραδεδομένους μύθους recte Gc.
- 255, 15 (c. 10) ἐπέπνιξε G; ἀπέπνιξε Gc. 275, 94 (c. 31) ἐκ τῆς Μεγάρας] articulum om. G; add. Gc.
- 257, 76 (c. 11) ἐπιγνοὺς τὴν ἄγροϊαν G; ἐ. τ. ἰδίαν ἀ. Gc. 278, 100 (c. 33) περὶ τοῦ τὸ νίκημα ἀπέδωκεν G; recte add. Gc μισθοῦ.
- 258, 43 (c. 12) ὁ δ' ἀκαταπλήκτως ἀξίαν τῶν προκατειργασμένων συνεστήσατο μάχην G; ὑποστὰς post ἀκατ. addidit Gc. 287, 8 (c. 44) τὴν φυσικὴν τῶν γονέων εἰς τέκνα φιλοστοργίαν] εἰς τέκνα om. G; add. Gc.
- 258, 53 (c. 12) καὶ ὄνειρος G; ὄρισος Gc. 288, 50 (c. 45) ἡλίον δύο γενέσθαι παῖδας] παῖδας om. G, add. Gc; ibid. αἴνην nomen quod G praebet, Gc in pristinum αἰήτην restituit.
- ibid. 55 διαφγόντων G; διαφνγόντων Gc. 290, 24 (c. 47) καταχθῆναι μὲν πρὸς τὴν Κολχίδα] κατενεχθῆναι μὲν εἰς τ. κ. G; κατενεχθ. μ. πρὸς τ. κ. Gc.
- ibid. 60 διελάμβανεν G; ὑπέλ. Gc. 292, 51 (c. 49) ἐνεκα τῶν ἵππων ἐλεῖν τὴν Τροίαν] ἐνεκα ἵππων λαβεῖν τ. τρ. G, quibus verbis addidit Gc articulum τῶν.
- 259, 64 (c. 12) τοὺς πεπτωκότας ταύρους G; τ. π. κενιαύρους Gc. 294, 46 (c. 51) δι' ἀέρος ἐξ Ὑπερβορέων] G ἐξ ἀέρος ἐ. Ὑ., quod in melius refecit Gc.
- 261, 51 (c. 15) Ζεὺς γὰρ τοὺς συναγωνισαμένους G; Ζ. γ. τ. μὲν σ. Gc. 310, 86 (c. 65) ἄφαντος] ἀφανῆς G, quod emendavit Gc.
- 261, 69 (c. 15) διαιρούμενα] διαρκούμενα G; διαρκούμενα Gc.
- ibid. 89 (c. 16) τὸ μὲν οὖν ἄλλο πλῆθος ἀντετάχθη G; post πλῆθος. add. recte Gc αὐτῶν.
- 262, 8 (c. 16) αὐτὴ δὲ ὁμόσασα παρθένος διαμένειν] αὐτ. δ. ὁ. παρθένος εἶναι G; αὐτ. δὲ ὁμ. παρθένους εἶναι Gc.
- 263, 75 (c. 18) δυνάμεσιν ἀξιολόγοις καὶ στρατηγοῖς ἀγαθοῖς] ἀγαθοῖς om. G; add. Gc.
- 264, 85 διεξιῶν δὲ τὴν τῶν Ἰβήρων χώραν] τῶν om. G; add. Gc.



- 313, 6 (c. 68) ἐτέκνωσεν] ἐτέμνωσεν Gc. τως διεληλυθότες] ἀρχούντως om. G,  
 322, 27 (c. 79) ἀποδοθῆναι] παραδοῦναι G; add. Gc.  
 παραδοθῆναι Gc. 325, 24 (c. 82) παρα τοῖς Κείοις] παρὰ τῶν  
 324, 84 (c. 81) ἡμεῖς δὲ περὶ τούτων ἀρχούν- χίων G; παρὰ τοῖς χίοις Gc.

Ex hoc delectu (in quo nolui ponere omnes eos locos, quibus corrector sive articulum indidit sive supplevit particulam ut μέν, δέ) commode arbitror haec tria concludi quire. Nam primum perpaucis verbis adscriptis apparet emendationem non tam continuam et accuratam esse quam in libris bibliothecae ex codice J correctis. Tum lacunis quibusdam expletis convenienter cum libris manu scriptis quis est, qui haud credat aliquem codicem etiam in his partibus esse inspectum? Postremo perspicitur cum ex similitudine aut congruentia lectionum tum ex eo quod non subiecta sunt, quae multa in codice G requiruntur, illum librum inspectum in idem genus referendum esse manu scriptorum atque ipsum G. Velut fac cogites 313, 6 verbum ἐτέμνωσε inesse in codice Marciano M nominato. Quod si sumimus codices simillimos fuisse, una percipimus, cur raro corrector alterius alterum exemplar evolverit.

De hoc correctore codicis G me proxime a vero abesse etiam documento sunt causae extrinsecus assumptae. In his numero stellulae signum, quod correctorem in margine folii 268 apposuisse color atramenti satis ostendit. Ibi enim (lib. III. cap. 56 init.) finitur codicis J caput, cuius supra mentionem habui. Proximam variam lectionem sine dubio ex codice J derivatam hic adferre iuvat, ut sentias, qua ratione mendum librarii in maius augeatur. 224, 13 διαλλάττειν G recte] φυλλάττειν (sic) J; φυλάττειν Gc. Atque alterum codicem, quem praeter librum J corrector in manus sumpsit, parem et gemellum fuisse veteris G ex eo patet, quod et ille defecit ad vitia codicis G, quibus alii manu scripti vacant, delenda. Ni ita res se haberet, quid fuit causae, cur adscriberet corrector „fortassis“, quod duobus his locis scriptum vidi: p. 110, 24 (lib. I c. 98) λοξήν] λοβήν G; fortassis λοξήν Gc; p. 399, 19 (lib. V c. 84 init.) τὸ παλαιόν] τὸ παλαιόν; fort. τὸ παλαιόν Gc. Necessario igitur coactus est facere coniecturas neque potuit in codice G replere, quae perierunt priore quem modo commemoravi loco. Sed quonam usus sit exemplari, antequam inquiri, nunc revertatur, unde degressa est, oratio ad verum sincerumque codicem G.

Hic G quin affinitate artissime coniunctus sit et cum Laurentiano L (plutei 70 codice 16 vid. Wesselingi praefat.) et cum Marciano M (supplem. class. VII cod. 7) nemini dubium esse potest. Hanc et meam sententiam, quam aperui progr. p. 17sq., Fridericus Vogel assensione comprobavit (cfr. praef. p. XV), qui vult tres hos libros F et L et M eiusdem stirpis esse. Atque qua est subtilitate videtur acu tetigisse, nisi quod quo loco est codex F, constitutum volo Bero-linensem G. Neque tamen hac scientia contentus esse debet, qui quibus vinculis cognationis inter se libri Diodori manu scripti cohaereant indagare studet. Eius est exquirere, qua ratione illi tres copulati sint, quis sit recentissimus, quis vetustissimus, ecquis fons atque principium ceterorum. Atque primum cum viri docti iudicent librum G saeculo decimo et sexto, libros et L et M quinto decimo esse scriptos, vereor ne ille minus probabilis sit quam hi. Sed ne hic singulas persequar diversas lectiones, ut qualis sit codex G cognoscatur, in rem est locos recensere, quibus locis, ut fert hominis natura, librarius quamvis diligens narrationem verbis quibusdam praetermissis interrupit; quos aliquot sub uno conspectu hic pono.



- 16, 99 (lib. I. c. 12) τοῦτο μὲν γὰρ εὐθες ὑπάρχειν om. GLM.
- 21, 56 sq. (c. 17) μάλιστα πάντες ἄνθρωποι τοῦ δέκτι τοῦ τῆν εὐρεσιν ἀνατιθέασιν Ὀσίριδι καὶ καθιεροῦσιν αὐτὸν τούτω τῷ θεῷ om. GLM.
- 22, 99 (c. 18) παραληφθῆναι πρὸς τὴν στρατείαν· οὐ γὰρ πολεμικὸν εἶναι τὸν Ὀσίριν οὐδὲ om. G.
- 23, 44 (c. 19) μόνῳ om. G.
- 26, 47 (c. 22) δὲ τὴν om. G.
- 27, 91 (c. 23) τε καὶ τὸ γεγονός om. GLM.
- 28, 12 (c. 23) extr.) παρ' om. GLM.
- 29, 66 (c. 25) καὶ τὸ σύνολον πολλὰ μηχανήσασθαι om. GLM.
- 31, 36 (c. 27 med.) ταφῆναι — ὁμότης id est amplius quindecim versus om. GLM.
- 35, 74 (c. 30) τῷ δὲ βᾶθει θανμάσιος om. GLM.
- 36, 96 (c. 30) καὶ πελάζοντες om. GLM.
- 36, 6 (c. 31) ἐπὶ τὴν om. G.
- 37, 69 (c. 32) ἐν πᾶσιν om. GLM; ib. 72 μὲν ὡς om. GL.
- 53, 86 (c. 44) τὴν ἀρχὴν om. GLM; serv. L.
- 86, 59 sq. (c. 74 extr.) ἢ τέχνας πλείους ἐργάζοιτο, μεγάλας περιπίπτει τιμωρίαις, τὴν μὲν οὖν διαίρεσιν τῆς πολιτείας om. GL.
- 92, 32 (c. 82) οὐδένα μισθὸν ἰδίᾳ διδόντες om. GLM.
- 94, 80 sq. (c. 83) πλὴν ἐὰν αἴλουρον ἢ τὴν ἴβιν ἀποκτείνῃ· ταῦτα δὲ ἐὰν τε ἐκὼν ἐὰν τε ἄκων ἀποκτείνῃ, πάντως θανάτω περιπίπτει om. GL.
- 99, 18 (c. 89 init.) τὸν νεῖλον φοβουμένους τὸ πλῆθος om. G; hab. L.
- 106, 76 (c. 95) καὶ τὴν ξενίαν om. GLM.
- 110, 34 (c. 98) κατὰ δὲ τὴν Ἐφεσον ὑπὸ τὰ δελφοῦ Θεοδώρου τὸ ἔτερον μέρος συντελεσθῆναι om. GM; serv. L.
- 117, 88 (lib. II, c. 5) ἀλκὴν τῶν ἀνδρῶν, εἶτι δὲ τὴν χώραν ἔχουσαν πολλοὺς τόπους ἀπροσίτους διὰ τὴν ὄχυρότητα om. G.
- 149, 27 (c. 36) καὶ τούτων τὰ πολλὰ ὑπάρχει ἀδοφνη om. GL.
- 149, 45 (c. 36 s. fin.) δαψιλεία, χλιαρῶν πιπτόντων ὑδάτων ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀέρος om. GL.
- 166, 28 (c. 54 s. f.) ἀνθρώπους δὲ κατακειμένους ἐπὶ κλίνης πέντε βαστάζουσιν om. GM.
- 170, 99 sq. (c. 58 extr.) καθέστηκε, τῶν δὲ παρ' ἡμῖν ἄστρων τὰς ἄρκτους καὶ πολλὰ καθόλου om. G.
- 186, 56 (lib. III. c. 17) οὕτω βιοῦσι, νόσοις μὲν διὰ τὴν ἀπ(α)λόγητα τῆς τροφῆς σπανίως περιπίπτοντες om. G.
- 188, 64 (c. 20 in.) καθίδρυνταί τινες om. G.
- 190, 14 sq. (c. 21) διατρέφονται γὰρ ἀπὸ τῶν ἐκπιπτόντων εἰς τὴν χέρσον κητῶν, ποτὲ μὲν δαψιλείαν τροφῆς ἔχοντες om. G.
- 216, 51 (c. 48) τῶν δ' ἄλλων τοὺς ὀνομαζομένους om. G.
- 225, 54 (c. 57) πολὺ τῶν ἄλλων ἐπιφανεστάτας om. GM.
- 248, 18 sq. (lib. IV. c. 3) εὐαζούσαις καὶ τιμώσαις τὸν θεόν· τὰς δὲ γυναῖκας κατὰ συστήματα θυσιάζειν om. G.
- 249, 44 πολὺ — 55 γεγονέναι (c. 4 in.) hoc est duodecim versus om. GM.
- 253, 31 (c. 8) τοὺς ἐξ αἰῶνος om. GM.
- 254, 51 (c. 8) ὑπάρξαι μήτε Γηρῶν τρισώματον om. G.
- 254, 69 (c. 9) ἀπ' ἀμφοτέρων τῶν γονέων om. GM.
- 255, 21 (c. 10) ὁ δ' Ἡρακλῆς τραφεὶς καὶ παιδευθεὶς om. G.
- 257, 92 (c. 11) συννεπλάκη καὶ τὸν ἀνχένα σφίγξας om. G.
- 260, 18 sq. (c. 14) καὶ πάλιν τὸν ἐν τοῖς κούφοις ἀθλήμασι πρωτεύοντα καταγωνίσασθαι om. GM.
- 266, 72 (c. 20) οὐδὲν δηλώσασα περὶ τοῦ συμβεβηκότος om. GM.

- 270, 44 (c. 24) ὃ μέχρι τοῦ νῦν τιμᾶται παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις om. GM.
- 290, 42 (c. 47) τὸ τέμενος δράκοντος om. G.
- 303, 84sq. (c. 59) σύμβολα ἀνηρημένος τὰ ὑπὸ Αἰγέως ὑπότινι πέτρα τεθειμένα om. GM.
- 309, 58sq. (c. 65) ἐπὶ τὰς Θήβας· τοῦ δὲ προ-  
γινώσκοντος (διὰ τῆς μαντικῆς?) ὡς ἀπο-  
λεῖται συστρατεύσας αὐτοῖς om. G.
- 316, 36—40 (c. 72) Κόρκυρα καὶ Σαλαμὶς ἔτι  
δ' Αἶγινα καὶ Πειρήνη καὶ Κλεώνη,  
πρὸς δὲ ταύταις Θήβη τε καὶ Τάναγρα  
καὶ Θεσπία καὶ Ἀσωπὶς ἔτι δὲ Σινώπη·  
πρὸς δὲ ταύταις Οἶνια καὶ Χαλκίς  
om. G.
- 317, 7 (c. 73) τὸ λόγον τετελέσθαι νομίζων  
καὶ om. G.
- 327, 37 (c. 84 extr.) καὶ πλησιάσαντα om. G.
- 339, 89 (lib. V. c. 11) καταλιπόντες ἐν αὐτῇ  
τοὺς ἐγκαλουμένους om. G.
- 340, 46 (c. 13) τὰ δὲ πρὸς δικελλῶν καὶ δρε-  
πανῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐργαλείων εὐθέ-  
τους τόπους φιλοτεχνούσιν om. G.
- 357, 57 (c. 34) οἱ ξένοι συνακολουθήσωσι,  
τούτους ἐπαινοῦσι καὶ θεοφιλεῖς ἡγοῦν-  
ται. τροφαῖς δὲ om. G.
- 363, 30sq. (c. 40) ἐν πότιοις δὲ καὶ ἡραθυμίαις  
ἀνάνδροις βιοῦντες οὐκ ἀλόγως τὴν τῶν  
πατέρων δόξαν ἐν τοῖς πολέμοις ἀπο-  
βεβλήκασι om. GM.
- 389, 40 (c. 73) καὶ νῦν γινομένην περὶ τού-  
των· πρὸς δὲ τούτοις τὴν om. G.
- 389, 44 (c. 73) τῶν ἀνδρῶν κατασκευὴν καὶ  
τὴν om. G.
- 393, 84 (c. 77) κατὰ δὲ τὴν Κρήτην ἐν Κνωσῶ  
νόμιον ἐξ ἀρχαίων εἶναι φανερῶς τὰς  
τελετὰς ταύτας πᾶσι παραδίδοσθαι om. G.
- 399, 98 (c. 83) περὶ τῶν παρὰ τοῖς Τενεδίοις  
μυθολογουμένων om. G.

Quantum potui, enixus sum ut laudarem una cum G libro codices L et M. Huius autem Marciani specimine ex alio atque alio loco a me hausto utor, ex illo Laurentiano et ipse contuli librum Diodori primum; ille autem immerito adhuc contemptus est et pro nihilo ductus. Cfr. Vogel. praef. p. XIV. Consulas velim nunc, quae modo collegi. Ex illis viginti locis, quos ex primo libro decerpsi, sunt decem et tres, ubi codices G et L iisdem verbis carent. Eadem undeciens in Marciano desiderantur; cuius lectio duobus reliquis locis adhuc incognita est. Itaque ex his iisdem praetermissionibus comperis manifestoque deprehendis, quam arto necessitudinis gradu hi tres codices sese contingant. Age vero, qualis fuit quaestio? Rem, quae est summa, iam paene manu tenes, si quidem, quae deficiunt libros G et M, (ter) permanserunt integra in codice Laurentiano, vid. 53, 86; 99, 18; 110, 34. Quid? si semel iterumque tachygraphi unum et eundem locum vacuum reliquerunt? Atque is relictus est

78, 43 (lib. I. 67; v. supra) pro verbis *-γαλοψυχία χρησάμενον* in G et L et M; nam neglectis ibidem *δείξαντες* et *ἔφασαν* vocabulis scripta leguntur *τοιαύτη δὲ με* (in L, nisi quod excerpserim me fallit, *μεγαλο*), quae spatium quoddam excipit. Cfr.

110, 25 (lib. I. c. 98) *ἐναντίαν δὲ τοῖς ἄλλοις ἄστροις τὴν φορὰν ποιεῖται· παραπλησίως δὲ καὶ τὸν Εὐδοξον ἀστρολογήσαντα παρ' αὐτοῖς καὶ* etc. Spatium intermissum insequuntur in GLM pro his omnibus verbis haec: *ἄλλοις ἄστροις καὶ* etc.

387, 57 (lib. V. c. 71) *αὐτομολῆσαι μὲν γὰρ ἐκ τῶν* sq.] Quas uncis inclusi, tribus litteris omissis parva lacuna est in G et M, cum contra nihil hiet codex L. (vid. supra.)

84, 57 (lib. I, c. 72) *βεβιωκόως, εἰ δὲ μὴ, τοῦναντίον ἐθορύβουν*]. Hic locus invenitur lacunosus in Marciano, qui dat *βεβιωκόσι δὲ* et post spatiolum purum patens *τοῦναντίον* sq. Nec sine intervallo quamvis pusillo negatione abiecta scripta sunt eadem in Berolinensi; ex Laurentiano adnotavi *βεβιωκόσι δὲ μὴ τοῦν. ἐθορύβουν* (sic), unde scriptoris quaedam socordia elucet.



Quid ergo? His rebus pensitatis videsne, ut praestabilior sit codex L, qui multa contineat, quae libri G et M praetermiserunt? Num quid aliud in iudicium venit nisi utrum ille Laurentianus fons fuerit, ex quo aut uterque aut alter horum manaverit, necne?

Reminisceris codicem Berolinensem compositum esse ex duabus partibus, quas segregare ac seorsum tractare est cauti providique. Atque exordiar a priore parte, qua scis Diodori librum primum contineri. Aegre autem fero, quod ex discrepantia lectionum vulgarum ut facerem de origine eius coniecturam mihi non contigit. Nam paucae ex Marciano notae sunt, quae cum omnes fere cum librorum G et L concordent, ponderis nihil habent; cum dissentiant, satis fidae non videntur. Velut 7, 74 *μόνον*, quod ipse legi in codice M, traditur in eo desiderari. Cfr. 40, 71 *ἔστι δὲ καὶ δένδρων γένη πλείονα*] *εἰσὶ δὲ καὶ δένδρων φύσεις πλείους* GL. Dindorf adnotavit *πλείω* cum *γένη* omissum ab CG, cum illis *καὶ δένδρων γένη* ab M, quae verba perplexa intellectu carent; 104, 85 idem vir doctus refert haec: *ἐνίοτε etiam M praebere ait Wessel., quod non intelligo*. Mea quidem opinione Wesseling voluit omittendi, non praebendi verbum; etenim *ἐνίοτε* deest in L. Obvenit igitur nobis necessitas codices ipsos evolendi, quem laborem superiores nostris temporibus reliquerunt. Hi codices priusquam locuti erunt, aliqua fides conciliari poterit, numquam ad liquidum explorari summa veritas; at vero hoc tempore ab usu horum exclusus sum. Nolo futilitatibus depravatarum lectionum studia legentium, si qui sunt, frustrari; tamen ne iudicium penes me unum sit, dissimilitudines nonnullas, quas habent inter se illi tres codices, hic adfero:

- |   |  |
|---|--|
| <p>6, 16 <i>ἐξείργεσθαι</i>] <i>ἐξειργᾶσθαι</i> LM; <i>ἐξειργάσασθαι</i> G.</p> <p>8, 9 <i>ἔπειτέλεσθησαν</i>] <i>ἀπειτέλεσθη</i> L; <i>ἀπειτέλεσθησαν</i> GM.</p> <p>12, 16 <i>σφίσιν αὐτοῖς</i>] <i>αὐτοῖς φωνή</i> L et in margine <i>φασί</i>; <i>αὐτοῖς φασί</i> GM.</p> <p>12, 44 <i>πρώτους</i>] idem in L, in quo prius <i>πρώτας</i>; <i>πρῶτον</i> GM.</p> <p>15, 30 <i>φησιν</i>] serv. LM, om. G.</p> <p>15, 31 <i>πυρωπόν</i>] <i>πυροσπόν</i> L; <i>πυρὸς πόνων</i> GM, quod etiam in L exstare dicitur; illud ex L excerpſi.</p> <p>25, 14 <i>τῷ λυσιτελεῖ</i>] hoc G, <i>τὰ λυσιτελεῖ</i> LM.</p> <p>25, 24 <i>μάλιστα</i>] <i>πάντων</i> GL; <i>ἀπάντων</i> M (?).</p> <p>32, 57 <i>ῥοῦ</i>] <i>ῶ οῦ</i> G, <i>σωοῦ</i> M; L?</p> <p>35, 57 <i>κάλλει χώρας</i>] <i>καλιχώρια</i> GL; <i>καλληχώρια</i> M (?).</p> <p>45, 60 <i>Μόλγοι</i> (?) L <i>βόλποι</i> = G; <i>μόλποι</i> M.</p> <p>51, 1 <i>τοῖς — γινομένοις</i>] <i>τοῖς — λεγομένοις</i> L; <i>τῶν λεγομένων</i> GM.</p> | <p>60, 29 <i>πόλιν Μέμφιν ἐπιφανεσιάτην τῶν κατ' Αἴγυπτον</i>] <i>πόλιν ἐπιφ. M. τοῦνομα</i> GL; <i>π. M. τοῦνομα ἐπιφ. M</i> (?).</p> <p>61, 9 <i>τὸ μῆκος</i>] <i>τὸ μέγεθος</i> L; <i>τὸ μέγεθος καὶ τὸ μῆκος</i> GM.</p> <p>62, 20 <i>τάφον</i>] <i>τόπον</i> GL; <i>τόπω</i> M (?).</p> <p>62, 42 <i>Σεσοώσιος</i>] <i>προειρημένου</i> GL; <i>προειρημένον Σεσοώσιος</i> M.</p> <p>64, 11 <i>ἀρίστην τῆς χώρας</i>] <i>καλλίστην χώραν</i> GL; <i>καλλίστην τῆς χώρας</i> M.</p> <p>66, 7 <i>μετόκησεν</i>] <i>μετεποίησεν</i> GL; <i>μετεποίησε</i> M.</p> <p>67, 38 <i>σύμπτωμα τοιόνδε· ἐκ</i>] <i>σύμπτωμάτων· οἶον δ' ἐκ</i> GL; <i>σύμπτωμα· οἶον δ' ἐκ</i> M.</p> <p>76, 74 <i>φάτναις διαγεγλυμμένη</i>] = GL; <i>φ. τισὶ διαγ. M</i>.</p> <p>81, 50 <i>ἐκ τῶν νόμων</i>] <i>ἐν τῶν νόμων</i> L; <i>ἐν τοῖς νόμοις</i> GM.</p> <p>104, 4 <i>ὑπὸ τῶν ἐναντίων χλευαζόμενοι ἤγουν τῶν φαύλων</i> GL; <i>ὑ. τ. ἐν. ἤγουν τ. φ.</i> (?) M.</p> |
|---|--|

Kgl. Luisen-G. 1890.



Quid igitur haec codicis G pars proprii habet nisi suos errores? neque quemquam fugit, hanc despiciendam esse prae libro L, quocum illi communionem maiorem esse quam cum M contendere non audeo, propterea quod de Marciano iustis testimoniis adhuc destituti sumus. Itaque quatenus origo illius fuerit, hic iniudicatum relinquendum.

At iam attinet agitare alteram partem, de qua valde timeo, ne codex Berolinensis disiungendus sit a Marciano quamvis propinquo. Quod ita probabo, ut et congruentiae tabulam et discrepantiae, quae est inter eos codices, ex libro Diodori secundo petitam proponam.

- |   |  |
|---|--|
| 116, 31 ἄποθεν] ἀποδέουσα GM.                             | 139, 10 τοὺς κρατίστους καί] G om. κρατ. καί; M τοὺς κρ. |
| 117, 96 εἴκοσι] πενήκοντα.                                | 141, 95 κατὰ om.   |
| 118, 28 Ὁξυάρτης] ζαόριης.                                | 143, 86 καὶ πλεῖστα] om.                                 |
| 122, 81 δίδεται] διὰ τὰ; 82 χάλκεια] χαλκία M, χάλκεια G. | 147, 52 Ζαρίνναν] Ζαριάναν.                              |
| 126, 32 πνεύμονα τόπων] πνεύματος τόπων.                  | 147, 58 τὸ ἔθνος] om.                                    |
| 126, 43 θαναταζομένων] om. GM.                            | 149, 24 ναμάτων] ὑδάτων.                                 |
| 128, 25 πολλὴν ὕλον GM.                                   | 151, 12 πρὸς ἅπαντα] om.                                 |
| 129, 59 Ταβροβάτης] στροβάτης.                            | 152, 62 Παλιβόθρα] Παλικόθρα.                            |
| 131, 59 εἰς ἐταιρείαν] om.                                | 160, 99 καὶ χαλκός] om.                                  |
| 133, 30 πάντα] om.  | 160, 6 ἀρδεῦσαι] ἀρδεύειν.                               |
| 134, 78 καὶ δύο] om.                                      | 161, 39 μεταλλουμένων] λατομουμένων.                     |
| 136, 46 Τευτάμον] ταυτάμον. Cfr. 54.                      | 164, 52 Παρία] παραλία.                                  |
| 137, 85 ἐνεδεδύκει] ἐνεδύετο.                             | 166, 95 ὄλης] om.  |
| 138, 59 συνελθόντες] ἀθροισθέντες.                        |  |

De toto versu, quem omiserunt 166, 28 cfr. supra; 170, 99 puto etiam in M deesse quem in G versum. Accedit eadem verborum collocatio, quae utrumque ex communi propagine esse natum demonstrat; sed quantum a Marciano Berolinensis intersit, iudica ex his:

- |   |  |
|---|--|
| 113, 27 ζηλωτής] = G; ἐπιθυμητής M.                                     | 134, 92 καταβαλεῖν] καταβαλόντων G; καταβαλοῦσαν M.  |
| 116, 31 πλήρης ἰχθύων] G πλήρη ἰχθύων; M om.                            | 136, 64 τῶν νῦν χρόνων] τοῦ νῦν χρόνου M; τοῦ νῦν G. |
| 116, 40 ἡμαρτημένοις] G ἡμαρμένοις; πεπραγμένοις M.                     | 137, 13 ἐστρατήγει] = G; στρατηγὸς ἦν.               |
| 120, 98 πρὸ αὐτῆς] = M; πρότερον G.                                     | 137, 23 βασιλεῦσαι] = G; κύριον γενέσθαι M.          |
| 121, 30 τέλος ἐπιθεῖναι τοῖς ἔργοις] = G; εἰς πέρας ἀγαγεῖν τὸ ἔργον M. | 138, 35 κατανοήσας] = G; σκοπήσας M.                 |
| 126, 37 προαιρούμενος] = G; βουλόμενος M.                               | 138, 62 ἐλείφθησαν] = G; ἠτιήθησαν M.                |
| 126, 46 Βαγίστανον] Βαγίσανον G; Μαγίστανον M.                          | 140, 30 ἐπιμέλειαν ἐποιεῖτο] = G; ἐπεμελεῖτο M.      |
| 128, 32 τετελευτηκότος] = G; τεθνηκότος M.                              | 141, 82 προσηγόρευσαν] = G; ἀνηγόρευσαν M.           |
| 131, 63 διὰ τῶν ἔργων] = G; τοῖς ἔργοις M.                              | 141, 89 ἀπεφαίνεται] = G; ἔφασκε M.                  |
| 133, 31 ἀνήρει] = G; ἔφθειρε M.   | 145, 34 οἰκεῖον] = G; δέον M.                        |
|   | 145, 51 εὐποροῦσι] λέγουσι G; ἔχουσι M.              |

- 146, 78 πολλῶν] = M; G add. ὑπό.  
 146, 5 Ἀρτύκων] Ἀρτίκων M; ἀρτίαν G.  
 148, 72 Ἀσπάνδων] = M; ἀπάνδων G.  
 151, 13 παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς] = G; μετὰ τῶν Ἰνδῶν M.  
 151, 27 ἐξέθρεψε] ἐξέτρεψε G; ἐθεράπευσε M.  
 153, 17 μοῖραν recte om. M, add. M.  
 154, 61 τελευτήσαντας] = M; τελευτήσαντα G.  
 156, 18 ἐπετελέσθησαν] = G; ἐτελέσθησαν M.  
 156, 30 φανήσεται τὰ ῥηθέντα] διαληφθέντα G; δοκοῦντα M.  
 156, 49 τῶν σωμάτων] = G; τοῦ σώματος M.  
 158, 25 μὲν ὑπάρχειν] = G; om. M.  
 158, 32 γάρ recte om. G; add. M.  
 162, 75 ἀποσφενδονᾶ] = M; ἀποσφενδονίζει G.  
 162, 81 διαλαμβάνοντες (?)] διαλαμβάνον G; καταλαμβανόμενον M.  
 168, 74 καταστῆψαι] καταστρέψαι G; om. M.  
 168, 91 τόποις] τύποις (non τύπους) G; τόνοις M.  
 168, 1 μὲν τῆς ἀκοῆς] = G; τῆς μὲν ῥιγός M.

Quorsus igitur haec tam multa? Quia profecto vides codicis Marciani non modo praetermissiones (116, 31; 158, 25; 168, 74), verum etiam lectiones ad pravitatem saepe delapsas obstare, quo minus ex eo arbitraris codicem G, quod attinet ad huius posteriorem partem, originem traxisse. Ex quo fit, ut haec libri Berolinensis pars videatur fluxisse ex Laurentiano. Quam sententiam meam proxime ad verum accedere spero; nunc autem ne argumentorum momenta adferam, impedimento est, quod mihi copia non est evolendi Laurentiani. Utcumque res se habet, illud utique pro certo poni potest, ad textum Diodori constituendum codicem G nulla auctoritate esse nec magis in editionibus citandum quam alterum Berolinensem littera F insignitum.

Fortasse postulaverit quispiam singula, per quae appareat lectiones Laurentiani antecellere codicis G. Redeo igitur ad librum primum bibliothecae. Atque primum complura errata, quae in codice G nos offendunt, ex litteris quibusdam Laurentiani minus compositis nec claris profecta sunt. 16, 78 enotatum est ex libris L et G nomen ὠκέλμην; equidem descripsi, licet cunctatus sim, ὠκεάνην ex L, ex G ὠκέλμην; verum enim vero hoc Laurentiani loco ductus litterarum dignoscere perarduum est. Idem cadit in p. 22, 21, ubi mihi visus sum, postquam excerpti ὠκεάμην, intentis oculis intuens agnoscere ὠκεάνην. Litterarum  $\alpha$  et  $\chi$  formae passim permutatae inveniuntur; quod ut exemplis comprobem, adnotavi p. 26, 75 (c. 23) ὄκλους, 42, 46 (c. 36 init.) ἐγκωρίοις, 109, 97 ἐξηταχώς pro verbis ὄκλους, ἐγκωρίοις, ἐξητακώς; rursus legi 28, 43 (c. 24) κατοιχούντων, 42, 58 (c. 36) μιχροῖς, 73, 56 (c. 64 init.) πεντήχοντα; 89, 9 (c. 78) τέχνων; 109, 85 (c. 97) ἀρχιτεχτονῆσαι. Quae cum ita sint, lectio Νέχως 39, 32 (Νέχας? G) levissima videtur, ut oporteat revocari litteram  $\alpha$ , quae in aliis codicibus exstat. Crebro scriptor codicis G modos infinitivos verbi agentis exhibet pro passiva constructione, ut 12, 28 ἀπόλλυσαι pro verbo ἀπόλλυσθαι ibid. pro ποιῆσθαι ποιῆσαι L ποιῆσαι GM. cfr. 32, 77; quod eum fecisse puto, cum oculis et animo parum perspiceret, quae librarius Laurentianus delineavit. Nempe enim hic solet exitum, quem habent verba infinitiva, compendiose notare, ut 12, 28 illud notando consecutus est ἀπόλλυσ, aut saepius siglo hoc σ, velut 13, 86 διατετυπῶσ; 13, 97 διασεσῶσ; 17, 33 προκαλεῖσ. Fateor me ipsum enotasse, quod commenticium opinor est, ut 16, 94 ὀνομάσαι loco passivi ὀνομάσθαι; atque dubito an sit credibile, illum quoque librarium has scripturas aliunde prompsisse. Cfr. 21, 85 ποιῆσθαι] ποιῆσαι L, ποιῆσαι G; 108, 59 ὀχεῦσιν] ὀχεύζ L; ὀχεύειν G. Iam ut pedem proferam, 17, 19 cum ἀωνύμους pro adverbio ὀμωνύμως sit et in G et in L, ex hoc ab illo petatum puto. 24, 75 adservat Laurentianus integram lectionem

ἱερῶν, quam Berolinensis littera ε sublata in vocem ἱερῶν immutavit. v. 333, 22 ἱερῶν L; ἱερῶν G. Quae demonstrent Laurentianum ut aetate maiorem, ita meliorem esse et praestabiliorem, haec in promptu est in auxilium vocare exempla:

- |  |   |
|--|---|
| 28, 38 δόξαν ἄμα] δύνα <sup>μ</sup> L; δύναμιν G.                                | 83, 19 ἀγαθῶν hab. L, om. G.  |
| 28, 38 ἐκ πολλῶν] ἐκ παλαιῶν L; ἐκ τῶν παλαιῶν G.                                | 83, 40 ἢ τριακοσίους hab. L, om. G.                                       |
| 30, 89 φασίν] = L; φησί G. Cfr. 32, 68.  | 85, 9 ξενικῆς] = L; ξένης G; ib. 10 ταύτην ἐκ] αὐτῶν ἐκ L; ἐκ τῶν G.      |
| 34, 48 βασιλευσάντων] βασιλέων τῶν L; βασιλέων G.                                | 85, 33 καὶ τὸ θανμασιώτατον hab. L, om. G.                                |
| 66, 88 αὐτοῖς serv. L, om. G.  | 88, 84 τὴν ζώην] τὸ ζῆν L; ζῆν G.   |
| 67, 42 καλάμον ξηροῦ] καλάμον ξηρὸς L; καλάμονος ξηρὸς G.                        | 90, 32 ἐργασαμένων] εἰργασαμένων L; εἰργασμένων G.                        |
| 67, 54 μεγαλοπρεπέστατον] μεγαλοπρεπές L; μεγαλοπρεπέστερον G.                   | 90, 53 καθ' ἑκαστον] = L; om. G.  |
| 68, 72 τρία πρὸς τοῖς τριάκοντα] τρία πρὸς τριάκοντα L; τριάκοντα G.             | 91, 53 ἀπέβαλε] = L; ἀπέβαλλε G.  |
| 73, 56 Κεφρὴν] κέφρην L; om. G.  | 91, 59 λύτρων] = L; om. G.  |
| 76, 86 κατασκευάζον τὸν τάφον] κατασκευάζον τὸν τάφον L; κατασκευάζοντα τάφον G. | 105, 20 ἐν γραπτοῖς] ἐναγράπτοις L; ἐν ἀγράπτοις G.                       |
| 77, 4 ταύτην τὴν] τοιαύτην L; τὴν τοιαύτην G.                                    | 107, 17 μουσικῶν] μουσικῶν L; μουσικῶν G.                                 |
| 78, 35 πλοίοις] πλείοις L; πλείων G.   | 138, 58 εἰς τετταράκοντα μυριάδας] εἰς μ̄ μυριάδας L; εἰς μὲν μυριάδας G. |
| 80, 26 χρωμένων hab. L, om. G.   | 331, 55 ἄλλους] serv. L, om. G.   |
| 82, 2 περὶ ἐκάστων] π. ἐκάστω L; π. ἐκάστων G.                                   | 331, 60 τῇ κρατίστῃ] hab. L, om. G.                                       |
|  | 332, 93 τὴν ἡμέραν] ἡμέραν ᾗ L; ἡμέραν πόλεως G.                          |

Suppositicia in libro G, cuius fidem elevent, insunt non solum articuli pronominae, ut librarius subdidit 88, 46 et τὸν et τοῦτον, sed etiam longiora additamenta, velut 21, 66 τῇ δ' Ἀθηνᾶ τὴν ἐλαίαν. Neque dilatabo hanc explicationem; nam quid abest, quin, quae natura sit atque origo libri G, cogitatione assequaris? vid. 35, 72 βάραθρα] βάραιτρα L; βαράθρα G; 90, 16 ὀφείλειν] ὄφελειν L; ἀφελειν G.

Nunc igitur si quis adortus erit Diodori bibliothecam edere, salvo officio supersedebit excutere Berolinensem G, quippe quem a bonitate Laurentiani recessisse vel ut verius dicam ex eo provenisse satis superque constat.

Quodsi codex G nullius momenti est ad ipsa Diodori verba reperienda, tamen cum usque ad hunc diem editores in fructu habuerint, dignus est cui paululum insistamus. Wesselingius, cui d'Orvillius, quem Camusatus ex libris F et G ad editionem parandam contulerat, apparatus criticum commodavit (v. praef.), quidquid in codice G exaratum est, eorum notitiam tenuit (cfr. 120, 11), sed disiungere nescivit nec textum a margine nec veterem codicem scriptum a supplementis et interpretamentis. Neque dubium est quin codice prorsus nullo adhibito coniectatum sit 4, 59 φύλακα, quod non est, cur Vogel receperit pro nomine feminino φυλακῆν; 10, 76 ex mera coniectura grammaticus nescio quis interposuit ἐστί, cetera. Attamen lectiones



longe plurimae ex aliis codicibus depromptae sunt; saepe numero enim adnotatum invenitur  $\gamma\rho$ ,  $\Pi^{\text{f}}$ , suspect., in alio (in altero?), leg.' Et quod ductus litterarum diversi et impares sunt ac varium colorem biberunt, dandum est plures codici retractando studuisse, in primis fortasse Camusatam. Qui vero fuerint, quaestio est impeditior. Sed eam ut supervacaneam in suspenso relinquo, cum codices quibus usi sunt etiam nunc omnes exstare sumendum sit. Facile autem ex lectionibus adscriptis intellegitur et Coislilianum (A) CXLIX et Parisinum (E) MDCLIX et Berolinensem F enotatos esse. Hunc comparatum esse etiam lineolae quaedam hic et illic ductae demonstrant, id quod concedes, ubi primum iis excipi animadverteris ea verba, quibus codicis F paginae terminantur. Atque par est idem cadere in reliquos codices scriptos. Praeterea exemplum G collatum est cum editione Stephaniana, cuius numeri paginarum passim ascripti sunt. Sed haec sunt minora; id gravioris momenti, quod secus ac tres primi bibliothecae libri quartus quintusque maxime limati reperiuntur. Totus textus perpolitus est et absolutus. Litterae minus clarae sunt meliores factae aut totum verbum deletum atque in margine est repetitum. Lineae directae dissolvunt, quae falso in unum connexa sunt verba; quae scribendo seiuncta sunt, quamquam efficiunt simplex verbum, coniungunt curvatae. Geminata littera  $\rho$  spiritibus adornata est,  $\nu$  quae appellatur *ἐφελκυστική* subsequente consonante exstincta, littera  $\iota$ , ubicumque defuit, subscripta, accentus syllabae sive appositus sive immutatus, interpunctiones textus correctae et quae sunt generis eiusdem. Cur nomina propria linea superscripta notata sunt, cur membra orationis figura fere quadrata significata? Cur in variis lectionibus cum cura examinatum, quae sit in textum adsciscenda, quae adnotanda in margine? Nonne statuendum est hanc codicis partem paratam et perfectam esse, ut typis exscriberetur? Quod iudices litterati de toto codice asseverarunt, pertinere videtur tantum ad ultimam partem. Illos opinione lapsos esse vel ex eo patet, quod lacunae quaedam, quae in primis libris exstant, non sunt in ipso codice expletae. Ac si quaeris, quis excudendos curaverit illos duos libros bibliothecae, nullius in mentem venire potest nisi Henrici Stephani. Quid? quod iidem asterisci, quos in illius editione exscriptos vides " \* ], codici quoque inserti sunt. Ac tamen aliquot non inveniuntur. Quid igitur? Qua fuit diligentia industriaque, de qua nostris temporibus desitum est dubitari (cfr. quae C. Th. Michaelis scripsit de Plutarchi codice m. scr. Seitenstettensi p. 12, Berol. 1885.) Stephanus, quodcumque prelo descriptum erat, sedulo retractavit. Sed ut conclusa mihi iam haec sit omnis de exemplari G disputatio, iniquum est varias lectiones, quae permultae ex codice E adiectae sunt, tanti aestimare, quanti adhuc fuerunt. Neque quae saepe attulit Dindorfius EGQ, quicquam aliud significant nisi unum illum E. Quae profecta sunt ex libro Florentino J (aut nono) additamenta, ea huic ipsi postponi opus est. Principalis G bonitate multo inferior est illo, ex quo pendet, Laurentiano L. Et quisquam dubitabit, quin Berolinensis G in ipsa Florentia et ex libro L transcriptus sit et emendatus secundum exemplar J (aut IX)? quod ubi defuit, nonne credibile est, recognitum esse illum ipsum L? Mihi quidem, quod hi codices in una eademque bibliotheca adservantur, indicio est me a vero proxime abesse. Qua re concessa vera Diodori manus praeter Vindobonensem D et Vaticanum C (cfr. progr. p. 24 et Vogel. praef. p. IV. XIV) ex libris scriptis L et J (aut IX) eruatur necesse est.

Iam spectemus, quid sit iudicandum de hoc Florentino J. Qui cum in praesentia ad manum non sit, mihi adiumentum adferre potuit exemplum illud Gc; id tamen seponere malui, ne duci viderer opinione praeiudicata. Ex iis autem, quae supra enotavi, dum comparo cum illo Gc, hunc J haud scio an pateat multis vitiis deformatum esse. Quod ut clarius illustrem, haec depromo exempla: 84, 80 (lib. I, 73) *συντελεῖσθαι*] *συντελέσθαι* J; 84, 90 *τιμὰς*] *τριβάς*; 84, 94 *οἱ ἦν οἱ*; 84, 95 *ἀφ' ὧν ταφῶν*; ib. 100 *τὴν τελευταίαν*] *τελευταίαν*; 85, 10 *τάξιν*] *πρᾶξιν*; 85, 28 *τὴν*] om. 85, 29 *κηνοτρόφω* L; *κηνοτροφοῦντες* D; *κηνοτροφοῦντι* J; 85, 35 *χωρὶς τῆς*] *χ. τοῖς* J; 86, 51 *τό*] *αὐτοῖς*; 86, 72 *κοινούς*] *κοινωνούς*; ib. 73 *δέκα*] om.; 88, 67 *κατέδειξαν*] *κατεδέξαντο*; 89, 8 *μοιχεύσαι*] *μοιχᾶται* etc., nec expedit plura congerere. Id vero bene quaeso teneas animo fieri posse, ut primum codicem J sic perverse nono eiusdem plutei potiohem habeam, sicuti libri F et G ad hoc tempus confusi sunt. Indiligentia librarii J ex quaque pagina apparet; hoc verum quidem est. Ac tamen periculum est, ne falsum sentiat qui hunc decurtatum et depravatum codicem pro vili habeat. Quem cum comparamus cum libro L, hunc et aetate posteriorem esse occurrit et carere multis verbis, quae ille J codex servavit. Nam ex iis locis, quorum in L (aut G) omissorum antea mentionem intuli, in J exemplari inveniuntur 35, 74; 78, 43; 86, 59; 92, 32; 94, 80; (117, 88; 166, 28; 170, 99; 186, 56; 188, 64; 216, 51) cetera. Praeterea eum funditus repudiari vetat quae est ei cum Vindobonensi D similitudo. Vid. 35, 81 (I cap. 30) *ἄσημον* DJ] *βάσιμον* GL; ib. 92 *κατισχύει* DJ] *ἰσχύει* GLM; 93 *ἄγροῖς* DJ] *ἀγροῖς* GL; 36, 23 *μὲν* om. DJ, hab. GL; ib. 34 *τριακοσίων* D; *τῶν τριακοσίων* J; om. GLM; 37, 69 *ἐν πᾶσιν* DJ] om. GLM; 38, 74 *πέτρους* DJ] *πρῶνας* GLM; 185, 18 *ἐπὶ τοὺς κόγχους ὡς εἴρηται τρέπονται, εἰ* om. DJ; serv. GL. Sed in tanta vicinitate tamen a magna Vindobonensis progenie distare docent, quae insunt in codice J eaque fere communia cum L, et lectiones et defectus. Haec habes indidem petita, unde modo cepi testimonia. 35, 59 (lib. I. c. 30) *ἡ* D] *ἡ τε* CGLJ; 35, 71 *καὶ* D] om. CGLJ; 35, 80 *αὐτῆ* D] *ἡ* CGLJ; 36, 96 *καὶ πελάζοντες* D] om. CGLJ; 36, 30 *τρισημίων* D] *τρισημίλων* GJ; 37, 55 *εἰσχεόμενον* D] *ἐκχεόμενον* CGLJ; ibid. *μεσάζων* D] *νησίζων* CGLMJ alia. Cfr. 66, 3 (I. c. 56) *ἀκριβείας σύστασις* D] *ἀληθείας κρίσις* GLJ; 67, 28 *τὴν δ' — ἔχον* D] *δ' τὴν* GLMJ; *ὁδ' τὴν* C — *εἶχε* CGLMJ; ibid. *ἐνδοθεν* D], *ἐντός* CGLMJ; 67, 39 *διατρίβοντος* D] *διατρίψαντος* CGLJ; ib. 41 *ἀναπανσαμένων* D] *ἀναπανομένων* GLJ; ib. 49 *τοῖς θεοῖς* D] om. CGLJ. Tres versus addidit 137, 100 sq. (II. c. 23) D, quos GLJ omiserunt. 149, 45 (II. c. 36) *δαψίλειαν, χλιαρῶν πιπτόντων ὑδάτων ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀέρος* D] om. GLJ; ib. 49 *ἐνδειαν τροφῆς παρ' αὐτοῖς εἶναι* D] *λιμὸν γενέσθαι παρ' αὐτοῖς* GLJ; 211, 42 (III. c. 44) *(ὁ)πὸ πάντων Ἀράβων περιτιτό(τερον)* DG] om. J; 363, 30sq. (V. c. 40) *ἐν πότοις δὲ καὶ ἡαθυμίαις ἀνάνδροις βιοῦντες οὐκ ἀλόγως τὴν τῶν παιτέρων δόξαν ἐν τοῖς πολέμοις ἀποβεβλήκασιν* D] om. GMJ. Plures lacunas attuli in progr. p. 22. An credi potest auctorem libri J suo consilio haec mutasse aut neglexisse? Iam fieri non potest, ut eruamus, num idem finis libro J, quippe cum imperfectus sit, impositus fuerit ac codici D eique mutilato; qui quo tempore exscriptus est, verbo *κατέσχευ* (p. 399, 24) non minus terminabatur quam nunc. Verum tamen tantum abest, ut codex Florentinus e Vindobonensi ortus sit, ut contra quae in hoc desiderantur, ab illo prodita sint. p. 37, 50 (lib. I. c. 32) *περιείληφε δὲ καὶ νήσους ἐν αὐτῷ κατὰ μὲν τὴν Αἰθιοπίαν ἄλλας τε πλείους καὶ μίαν εὐμεγέθη τὴν ὀνομαζομένην Μερόην, ἣν εἴκοσι καὶ δυοῖν σταδίων ἐστὶν τὸ πλάτος* om. D, serv. GLJ; ib. 60 *ἡῶ, ποτὲ δὲ πρὸς τὴν* om. D, hab. GLJ. 127, 91 (lib. II. 13) *ὡς ἂν τὴν πρόσβασιν ἔχον ὄρθιον*



om. D, hab. GJ; 205, 86—90 (III. c. 38) ἀπὸ δὲ Πανόρμου λιμένος — οὐχ ὀρωμένων ἀπ' ἀλλήλων om. D, hab. GJ. Sed haec hactenus. Codices Florentini putantur esse nondum excerpti; quod si verum, mirandum. Responderi autem potest, cum iis valde concinere varietates quas Wesseling a Fulvio Ursino editionis Stephanianae marginibus allitas Roma accepit et Dindorf suo arbitrio litteris U et V notavit. Eas e Vaticano C libatas coniecit Wesseling (71, 94), Dindorf reiecit, cum nonnullae aliunde petitae lectiones viderentur esse permistae; v. praef. p. V. 1828. Atque id tenendum codicem J medium quendam locum ita obtinere inter D et (C) L manuscriptos, ut propiore cognationis gradu contingat illum D. Quae cum ita sint, Florentinus aliquanto deterior Vindobonensi tamen multum valere videtur ad explorandum cum Vindobonensium stemma codicum, quibus quinque libri Diodori primi continentur. Atque cum in duas partes discedant, altera est e Vindobonensi D eiusque ampla familia, in qua potissimum numerantur Mutinensis B, Venetus V, Coislianus A<sup>1</sup>); quos omnes, si a librariorum emendationibus discesseris, non flocci pendii opus est prae ipso D, ut hic unus ex hac classe dignus sit, cuius ratio habeatur. Qualis sit eius natura atque origo, permagni refert cognoscere. Eum autem apparet petatum esse ex exemplari retractato, cui quae adiecta erant, qui confecit D, in orationem contextam ascivit. Cfr. 13, 82 (c. 10) τεκμήριον CLM, τεκμήριον ἀπόδειξιν D; 13, 87 (c. 10) καὶ κίνησιν λαμβάνειν CLM; καὶ σκαρίξειν praeposuit D; 20, 30 (c. 17 in.) ἐργετικὸν CL (et FG; Vogel errat); ἐργετικὸν ἐργετικὸν D; 21, 78 (c. 18) Χεμμῶ C, Χεμμῶ G (L?); Χέμμιν ἢ Χεμμῶ D. Adde, quod saepe numero in margine ascripta est haec nota ε, qua ipse librarius fidem verbis abrogavit. Hanc quoque notam exscriptam esse sumendum propterea quod, ubi adspersa est, aliae in aliis libris lectiones exstant. Sed de hoc alias; vides autem, quantum ad glossemata a scriptura Diodori distinguenda codex J possit adiuvere. Haec tamen pertinent ad singula; illud vero grave et magnum. Notum enim est, Vindobonensem simplicem et unum codicem non esse, sed conscriptum a duobus librariis, quorum recentior, quod veteri libro fortunae invidia importaverat detrimentum, id explere studuit. Ducta esse supplementa ex ipsius archetypi laceris fortasse et marcescentibus foliis fidem fecit Dindorfio non imminuta per omnia libri praestantia. Sed quaenam condicio inter supplementa intercedat et genuinum codicem ipsum, accuratius adhuc nemo inquisivit. Vogel sententiam et Bergmanni et suam nos celavit, Dindorfi secutus videtur. An se ab adsensu sustinuit? Nam qui subdiffidebat, ab initio facilius commotus est, ut lectiones Vindobonenses in adnotationes relegaret. Itaque nunc id agitur, quidnam rationis habeat codex J cum renovato D (= D<sup>2</sup>) cui nisi eadem necessitudine adiunctus est ac veteri, sequitur, ut illa posterior manus secundum principalem D (= D<sup>1</sup>) sua non redintegraverit. Sunt autem suppleta libri primi capita inde a primo ad medium vicesimum tertium (27, 89) tum ab ineunte capite quadagesimo sexto (157, 68) libri secundi usque ad exiens quadagesimum tertii (208, 17). Primi libri post quintum caput cum in codice J lacuna insit, relicta sunt quinque capita, quae compararentur. Atque codicis D et accurata Bergmanni apud Vogelium collatione et ipse mea utor; unus quod sciam exempto Ursino codicem J decerpsi nec sumo me munere hoc functum esse ea qua debui diligentia; nam ut tiro destiti omnia sphal-

<sup>1</sup>) Omitto Parisinum E, quem qui inspexit Jacob ex aliquo libro alterius classis correctum esse dicit l. l. p. 527; ac recte monet Vogel p. XIII cohaerere propinqua cognatione eum cum Vaticano C; cfr. 168, 2; 188, 58 ubi, quae ceteri servarunt, ea expunxit C, omisit E.



mata adnotare; neque vero quicquam, ne erroribus implicer, hic propono nisi quas Florentiae adscripsi editioni Bekkeri lectiones varias; quo facto facultatem oblatam puto legenti sui iudicii adhibendi. Sunt autem haec 5, 95 προστεθὲν DJ; προσταχθὲν CLM; 5, 97 τούτους τὸ πρω-  
 τεῖον DJ; τοῦτο C; τὸ LM; 6, 16 ἐξείργεσθαι DJ; ἐξείργασθαι CLM; 6, 18 ἐν τοῖς DJ; ἐπὶ τοῖς  
 CL; 7, 46 παραδιδομένας DJ; 7, 64 διερρηγμένον; διηρηγμένου GL; 7, 72 τε add. DJ; 8, 84  
 Ἀργυρίου DJ; Ἀργυρίου τὸ γένος L; 8, 87 τὰς ἡγεμονίας ταύτης καὶ DJ; τὰς τῆς ἡγ. ταύτης  
 GL; 8, 95 προσδιορίσαι DJ; προσδιορ. CL; 8, 96 μὲν om. DJ. Haec mirum in modum conci-  
 nunt; sed quae liber J habet 3, 13 εἶδεν pro ἴδεν; 5, 75 διαβιῶμεναι pro διαβώμεναι; 8, 13  
 πρὸς pro πρὸ, cum sint dissoluti scribae, neglegenda. Id autem ambigo, utrum in J scriptum  
 viderim κνκλοῖ (3, 23) quod est in D, an κνκλεῖ, quod in CLM. Peculiaris haec similitudo, quae  
 est inter Vindobonensem D<sup>2</sup> et Florentinum J, num sibimet ipsi constet, ut comperiamus, exqui-  
 rendi sunt duo reliqui libri. Atque eandem rationem scribendi invenies, veluti αλεῖ 158, 1; 159,  
 50; 165, 73; 170, 93; 202, 75; δνεῖν 160, 91; 167, 59; 174, 3; eosdem falsos accentus, ut συν-  
 τρίψαι, μῦσος, easdem elisiones ut ὑπ' 158, 99; δ' 158, 15; 160, 85; 162, 66; μητ' 160, 86;  
 μηδ' 170, 64 alia. Sed cum longum sit litteris mandare omnes locos, quos ex uno libro secundo  
 circiter centum mihi obiter computanti excerpisse videor, in paucis malo acquiescere his exemplis.  
 Μὲν omisit uterque 159, 55; τούτους 160, 7; καὶ 161, 17; τὸ 161, 43; γε 164, 55. Nec vero  
 modo utrimque eadem omissa, sed etiam scripta. 159, 57 ὀνομάζουσι Ναβαταίους] ὀνομάζουσιν  
 ἄβαταίους D<sup>2</sup>J; cfr. 160, 79 τῶν Ναβαταίων] τῶν ἀναβαίων D<sup>2</sup>J; 160, 6 ἀρδεύειν] ἀρδεῦσαι;  
 160, 8 λαμπρὰν] μικρὰν; 161, 44 ἀρμογὰς] ἀρμάς (-οὺς?) D; ἀρμούς J; 162, 79 add. τινα;  
 ib. ἀποκρύπτεται] ἀποκρύπτονται; 81 αὐτὸ — διαλαμβάνον αὐτοὶ — διαλαμβάνοντες; 163,  
 86 διαδοχὰς] διαμονὰς; ib. 88 καμηλοπαρδάεις] καμηλοπάρδεις; 92 παρεμφερῆ] προσεμ-  
 φερῆ; 98 τῆ φύσει κεχωρισμένων] τὴν φύσιν κεχωρισμένην. Sua utrique menda scripturae  
 sunt, plura codici J, qui in articulis exituque vocabulorum saepe et vehementer erravit; errores  
 quosdam itacismus qui appellatur creavit. Cuius modi erratis, cum per imprudentiam facta sint,  
 exclusis quonam discrimine illi codices sunt separati? Diversitatum, quas ex secundo libro legi, hoc  
 habes spicilegium. 172, 65 τετελεκότες D<sup>2</sup>, τετελευτηκότες JG; 168, 96 ἐκτρέψαι D<sup>2</sup>G; ἐκστρέ-  
 ψαι J; 166, 93 ἀμφίχαιτα D<sup>2</sup>, ἀμφίχθαι τὰ J; 164, 53 ἡ Παρία λῆγδος] ἡ παρία λ spatio  
 post litteram λ relicto D<sup>2</sup>, ubi nec ex J me quicquam adnotavisse nec ex ceteris Florentinis doleo.  
 Itaque vereor ut codex D<sup>2</sup>, cum meliorem ac genuinam lectionem retinuerit, ex illo altero J pen-  
 deat. Quod quin ita sit, nemini dubium est consideranti, quae libri primi capita in J omissa  
 sint, ea in libro D<sup>2</sup> exstare. Iam reputa tecum in Vindobonensi res quasdam desiderari, quas  
 servavit Florentinus, ut 202, 52 πᾶν; 205, 87 ἀπὸ — 90 ἀλλήλων: certe non magis hunc J ex  
 illo D<sup>2</sup> transcriptum dabis; censebis autem utrumque ab uno eodemque fonte et capite  
 manavisse. Plus in hac re viderem, si codices IX et XXXIV possem perspicere. Quod cum  
 prohibitus sim, satis est codicum D<sup>2</sup> et J communem originem probasse. Quodsi recentior manus  
 Vindobonensis ad vulgares lectiones delapsa cum Florentinis congruat, consentaneum est fidem  
 et auctoritatem eius debilitari et frangi. Haec res est maximi momenti. Neque enim melior codex  
 ab interitu non est vindicatus quam Vindobonensis. Cuius aliquam partem, cum gradatim eo de-  
 ductus sim, ut levem esse arbitrer, summa ope adniti opus est, ut omnes una adsententur. Itaque  
 ut demonstrarem, quam singularis eximiaque sit vetusta scriptura, quam pauca, quae usui sint,  
 subministret supplementum, quia omnis ubertas ac divitiae lectionum, quas exhibuit contentio et

comparatio, nullo pacto adferri possunt, varietates proponere satis est ex duobus libri tertii perpetuis capitibus 40 et 41, quorum alterum est suppletum, alterum genuini codicis: 206, 53 ἔθνη [ιχθυοφάγων] ιχθυοφάγων ἔθνη D<sup>2</sup>J; ib. 55 προσαγορευθέντος σωτηρίας CD<sup>2</sup>J] προσαγορευόμενον σωτήρος G; 60 μέρη ποιείσθαι CD<sup>2</sup>] ποιείσθαι μέρη J, μέρη ποιῆσθαι G; 207, 66 δ' om. D<sup>2</sup>J; 70 θήραν D<sup>2</sup>GJ; ἄπλετον D<sup>2</sup>J; ἄπλετον G; 72 διάγουσαι D<sup>2</sup>J, διακομίζουσαι G; ibid. βαθύπλοιοι BJ; βαθύπλοιοι nunc D<sup>2</sup>, sed prior littera ο in litura; βαθύπλευροι GM; βαθύπρωροι alii; 76 ὅτε] ὅτε D<sup>2</sup>J; ποτε G; ἀνύωσιν D<sup>2</sup>GJ; ἀνύωσιν? 80 τῷ σκάφει]=D<sup>2</sup>, τὰ σκάφη J; 82 οὕτω] οὕτως D<sup>2</sup>J; 83 μήτ' D<sup>2</sup>J, μήτε G; 87 χρόνον D<sup>2</sup>J] τῷ χρόνον G; 92 ἀπεγνωκότες] μὲν praeposunt D<sup>2</sup>J, δὲ G; 97 λίπη D<sup>2</sup>J] λείπη G; 98 θάλατταν D<sup>2</sup>J] θάλασσαν G; 100 πλείους G, πλείονας D<sup>2</sup>J; ib. 3 ἀπέδωκαν D<sup>2</sup>J, ἀναπέδωκαν G; 208, 11 ἔαν G] ἐάν D<sup>2</sup> et J?, ἔχειν CE; 12 διασημαίνειν D<sup>2</sup>, -ει J?, διασημαίναι (sic) G; 15 φήμην G] φωνήν D<sup>2</sup>J. Numquid lucri auferimus ex hoc supplemento? Nisi forte in lucro ponimus, quod suspicamur alios codices illi D<sup>2</sup> praestare aut certe eum aequare. At ipsius Vindobonensis aliam rationem esse vel ex primo, quo rursus incipit verbo, intellegi potest. 208, 16 ἐγεώθη D<sup>2</sup>] ἐγενήθη G, quod J, qui ξηρός interponit; 19 καὶ φανείσης D<sup>2</sup>] φανείσης δὲ G, J?<sup>1</sup>) ib. τὰναντία D<sup>2</sup>G] τὰ ἐναντία J; ib. ἐπελθοῦσαν CD<sup>2</sup>J?] ἐπανελθοῦσαν G; 20 ἐπὶ G, J?] ἐν D; 20 πλήμην G] πλήσμην J, πλημμύραν D<sup>2</sup>, πλήμην καὶ πλημμύραν C. (πλημμύραν est sine dubio in textum recipiendum, cfr. Phot. πλημμυρίς). 23 et 25 Ταύρον G, J?] ταυρικῶν D<sup>2</sup>; 29 Ψεβαίων CM] ψεσβαίων J; Θεβαίων D<sup>2</sup>, quod num verum sit, incertum; formam enim primae litterae quamvis haesitans accepi pro ψ littera; ψεκίων G; cfr. 209, 46 Ψεβαίας D<sup>2</sup>] ψεβάρας GJ; 208, 31 ἐκφέρει G, J?] εἰσφέρει D; 31 δὲ καὶ D<sup>2</sup>, J?] δὲ G; 35 ἀλκίμων ζώων GJ] παντοδαπῶν θηρίων ἀλκίμων D<sup>2</sup>; 36 πόρος G, J?] τόπος D<sup>2</sup>; 39 παντοδαπὰ φέρει G; φ. π. invert. D<sup>2</sup>, J?; 41 λοφιαῖς] λόφαις CG, λοφείαις D<sup>2</sup>, λοφίαις J; 43 θαλάττης ἄρσιν G] θαλάσσης ἄρσιν D<sup>2</sup>; θαλάσσης (?) ἄρσιν J; 45 Τρωγλοδυτικῆς G, J?] τρωγοδυτικῆς D<sup>2</sup>; 209, 45 γνωρίζεται D<sup>2</sup>G] μερίζεται J; περιγραφόμενα] παραγραφόμενα D<sup>2</sup>GJ; 46 ἄς G, J?] om. D<sup>2</sup>. Inter duo membra Vindobonensis qualis sit differentia est evidens. Sequitur, ut liber D<sup>2</sup> notatus ad bibliothecam Diodori recensendam non multum videatur conferre, praesertim cum quis sentiat, unde manaverit, inveniri posse. Quod si explicatum erit, una et codicum Florentinorum vis ac pondus apparebit. Possum copiosius de ea stemmatis parte dicere, quam coniectura assecutus sum; praestat autem in aliud tempus haec omnia reservare, quoad codicem B Mutinensem ex Vindobonensi petitum ipse oculis meis inspexero. Sed quae disputavi, sub uno aspectu sic poni possunt:

$$\begin{array}{c}
 \text{?} + \text{D}^1 \text{ (saec. XI)} \\
 \text{L (saec. XV) } \overbrace{\text{J (=IX a. 1399) — D}^2 \text{ (saec. XIII?)}} \\
 \underbrace{\text{G}} + \underbrace{\text{Gc (saec. XV? XVI?)}} \\
 \underbrace{\text{F (saec. XVI)}}
 \end{array}$$

<sup>1</sup>) ? nota interrogationis significavi omnes lectiones, quibus apud Bekkerum inventis nihil adscripsi. Quas in codice J inesse opinor; neque expertum fugit, quam temere ac fortuito codice ab oculis remoto suspicio quaerentis de via declinetur.

Kgl. Luiseu-G. 1890.

Restat ut de codice Marciano M quid sentiam expromam; ex quo utrum prior pars exempli G fluxerit an ex Laurentiano L, addubitavi, v. supra. Nec quae intercedat inter hos libros L et M ratio, ea explicetur non oportet. Quem Marcianum, cum a magistratibus petivissem, ut mihi Venetiis Berolinum transmitterent, confisus eram me mature accepturum. Quae spes quoniam me destituit, hanc totam explicationem missam facere satius duxi. Hic dixerit quis quaestionem de cognatione codicum magis incohatam esse quam profligatam. Esto! Pleraque exemplaria despicienda cum demonstravi, purgavi tamquam rudera, quibus omnis aditus ad ipsos fontes oppletus obstructusque fuit. Neque pervenietur nisi his vestigiis ad caput et archetypum.



Restat ut de c  
exempli G fluxerit an ex  
libros L et M ratio, ea ex  
ut mihi Venetiis Berolinu  
niam me destituit, han  
quaestionem de cognatio  
exemplaria despicienda c  
fontes oppletus obstruct

nam; ex quo utrum prior pars  
Nec quae intercedat inter hos  
cum a magistratibus petivissem,  
ure accepturum. Quae spes quo-  
satus duxi. Hic dixerit quis  
profligatam. Esto! Pleraque  
a, quibus omnis aditus ad ipsos  
vestigiiis ad caput et archetypum.

